

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології
імені професора Іларіона Свенціцького

Молодіжний сленг сучасної чеської мови

Магістерська робота
студентки 2 курсу
спеціальності “Філологія”
ОП “Чеська мова та література”
Побережник Євгенії Ростиславівни

Науковий керівник
доц. Лобур Н. В..

Рецензент
доц. Хода Л.Д.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОЇ ЧЕСЬКОЇ МОВИ	7
1.1	Визначення поняття національна мова
	7
1.2	Дефініція поняття “літературна мова”
	9
1.3	Поняття нелітературна мова та його визначення у чеському мовознавстві
	10
1.4	Загальні поняття сленгової лексики
	13
1.5.	Особливості молодіжного сленгу
	17
1.6.	Джерела поповнення чеського молодіжного сленгу
	21
1.7.	Способи творення сучасного чеського молодіжного сленгу
	24
РОЗДІЛ 2	32
ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ТА ЇХ АНАЛІЗ У МЕЖАХ МОЛОДІЖНОГО ЧЕСЬКОГО СЛЕНГУ	32
2.1	Номінації, що є назвами навчальних закладів.
	32
2.2.	Номінації, що є назвами навчальних предметів
	34
2.3.	Номінації, що є назвами осіб, що працюють у навчальних закладах
	36
2.4.	Сленгізми, які є найменуванням студентів
	38
2.5.	Сленгізми – емоційні маркери осіб
	39
2.6.	Номінації, що є назвами приміщень та речей
	42
2.7.	Номінації, що є назвами навчальної діяльності
	44
2.8.	Номінації, що є назвами у повсякденному житті
	46
2.9.	Номінації, що є назвами технічних засобів та способів їх використання
	49
2.10.	Номінації, які вживаються при комунікації в інтернеті
	50
ВИСНОВКИ	54
СПИСКИ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	57
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
RESUMÉ	62

Я, Побережник Євгенія Ростиславівна, підтверджую, що курсову роботу на тему “Молодіжний сленг сучасної чеської мови” виконала самостійно, вказавши всю використану літературу в *Списку використаної літератури* У тексті роботи не має фрагментів праць авторів без оформлених покликань.

ВСТУП

Мова є важливою частиною існування людства. За її допомогою люди не тільки спілкуються, а й зберігають та передають інформацію. Завдяки мові сьогодні ми знаємо інформацію, яка існувала десятки та сотні років тому та маємо уявлення про історичні події, що відбувались колись. Однак, жодна мова не стоїть на місці і так само, як кожен живий організм перебуває у нескінченному русі, розвивається та змінюється.

Розвинена національна мова складається із сукупності форм, які ієрархічно організовані у багатоступеневій системі. Реалізується мова у різних формах існування. Це пов'язано з тим, що є різноманітні соціальні, історичні та культурні життєві умови. Різні мовні утворення існують самостійно, але у той же час вони доповнюють одне одного. Одне з таких утворень це молодіжний сленг, саме він є темою даної магістерської роботи.

На початку ХХІ-го століття значно зросло зацікавлення лінгвістів до особливостей мовлення сучасної молоді. Дослідження про становлення ненормативної лексики, особливо такої специфічної, як сленг, існуватиме завжди. Таку зацікавленість можемо пояснити тим, що сучасний сленг багатий своєю метафоричністю, виразністю та експресивністю лексичних засобів, які використовуються у неофіційному, приватному або дружньому спілкуванні.

Сленг у загальному розумінні є стилістичним засобом спілкування та вживається для того, щоб створити ефект новизни чи незвичайності. Також за допомогою сленгу мовцю легше висловити той чи інший настрій та надати конкретності своєму висловлюванню. Використовуючи сленг, люди надають своєму мовленню жвавості, а також точності та образності. Окрім того, сьогодні сленг вживають задля уникнення використання мовних кліше. На сьогодні сленг можна вважати складовою соціокультурної сфери спілкування, а також віднести до найактуальніших і найцікавіших об'єктів для дослідження у сфері лексикології та стилістики.

Актуальність У чеському мовознавстві дослідженням сленгу займаються такі мовознавці: Й. Губачек, Й. Стара, А. Юнкова, М. Вондрачек, Ф. Копечний, Л. Клімеш. Ці дослідження є ґрунтовними, але сучасна чеська мова, як і будь-яка інша, дуже швидко розвивається. Розвиток є наслідком постійних змін у світі. Відповідно, молодь активно генерує та вживає сленг і це потребує постійного спостереження. Тому досліджувати тут варто появу, джерела виникнення сленгізмів, використання у мовленні молодих людей, а також способи творення.

Метою роботи є класифікація чеського молодіжного сленгу та основні способів його творення.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) проаналізувати наукові підходи щодо визначення понять “сленг” та
- 2) визначити місце молодіжного сленгу в системі форм існування сучасної чеської мови;
- 3) виявити й описати джерела формування молодіжного сленгу і способи його творення на базі вивчення теоретичних джерел;
- 4) на основі розробленої класифікації чеського молодіжного сленгу проаналізувати сленгові одиниці;
- 5) з'ясувати способи творення чеського молодіжного сленгу.

Об'єктом дослідження нашої магістерської роботи є чеський молодіжний сленг та його лексичні одиниці.

Предмет дослідження – джерела, тематична класифікація та способи творення чеського молодіжного сленгу.

Методи дослідження: У цій магістерській роботі застосовані такі методи дослідження: 1) метод вибіркового дослідження, за допомогою якого ми утворили вибірку сленгових найменувань із інтернет-джерел. 2) аналіз

словникових визначень, за допомогою якого ми уточнили дефініції слів; 3) систематизація та класифікація даних по розділах; 4) аналіз способів творення чеського молодіжного сленгу.

Матеріалом для дослідження є 1486 сленгових лексичних одиниць та 221 нормативний відповідник до них.

Джерела дослідження: основним джерелом дослідження була вибірка сленгової лексики, яку ми утворили на основі чеських інтернет-джерел, а саме словників чеського сленгу та статей. Наприклад, Словник студентського сленгу (Slovník studentského slangu), онлайн-словник Чештіна 2.0 (Čeština 2.0), Чеський сленг/ Студентський (Český slang/Studentský)

Практичне значення реалізується у можливості використання результатів цієї роботи у подальших дослідженнях чеського молодіжного сленгу та у можливості укласти нові, більш актуальні словники або корпуси чеського молодіжного сленгу.

Структура роботи: магістерська робота загальним обсягом 62 сторінки, з них 50 сторінок основного тексту. Робота складається зі Вступу, двох розділів, Висновків, Списків використаної літератури та Списків використаних джерел, які містять 52 позиції та Резюме чеською мовою. На початку роботи усі складові вміщено у її Зміст. У першому розділі “Теоретичні аспекти дослідження молодіжного сленгу сучасної чеської мови” розглянуто теоретичні питання, що виникають у ході дослідження, зокрема поняття літературної та нелітературної мови, загальні поняття та особливості сленгової лексики та способи творення слів. Другий розділ “Тематичні групи та їх аналіз у межах молодіжного чеського сленгу” присвячено утворенню тематичних груп чеського молодіжного сленгу та дослідженню їх способів творення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОЇ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

1.1 Визначення поняття національна мова

Мова є основним засобом людського спілкування. Саме мова вважається основною ознакою ідентифікації представників різних націй. Походження та історичний розвиток мови тісно пов'язані з виникненням та розвитком суспільства як такого, і тому це є важливою частиною історії людства. Та варто зазначити, що мова не є однорідним явищем, так само як і суспільство. Оскільки у суспільстві є велика кількість відмінностей (територіальних, гендерних, соціальних, вікових), мова також зазнає модифікацій, залежно від того у якій сфері чи регіоні вона використовується. Тому усі форми мови, як письмові, так і усні, утворюють цілу систему. Її називають національною мовою.

У Енциклопедії сучасної України поняття “національна мова” звучить так: “мова, що репрезентує окрему історичну спільноту людей. Наприклад, мова українська – національна мова українців, грузинська мова – грузинів, німецька мова – німців. Інколи в цьому значенні вживають словосполучення “загальнонародна мова”. Національна мова – це не лише засіб спілкування нації, а й чинник її ідентифікації серед інших націй. У найширшому сенсі, коли до уваги беруть історично досвід країн усього світу, національною називають мову будь-якого автохтонного народу”. [8]

Першим чеським лінгвістом, що запропонував визначення поняття національної мови є Франтішек Травнічек. У “Вступі до чеської мови” професор Травнічек каже, що національна мова є “сукупністю всіх засобів

вираження, якими користуються представники однієї нації”. [44, с. 12] Про чеську національну мову він каже: “Чеська мова як національна мова є сукупністю всіх засобів вираження, якими користуються всі члени чеської нації, коли вони розмовляють рідною мовою”. [44] (с. 20)

Чеський учений Й. Грбачек (J. Hrbáček) стверджує, що ми розуміємо національну мову як “сукупність усіх мовних одиниць та засобів, які використовують у спілкуванні представники однієї нації. Таким чином національна мова складається з літературних та не літературних одиниць мови”. [28, с. 38]

У Новому енциклопедичному словнику чеської мови “Чехенци” (Czechency. nový encyklopedický slovník češtiny) зазначено, що “чеська національна мова не існує ізольовано від інших мов, з якими дана етнічна група стикається з економічних, політичних і географічних причин, тому вона надихається ними і водночас діє на них, приймає (переважно в адаптованій формі) їхні засоби вираження, особливо лексеми та текстові моделі, і водночас він також їх збагачує;” [22]

Отже згідно із вищезазначеними джерелами можемо зробити висновок, що національна мова – це сукупність усіх мовних одиниць та засобів, які використовують у спілкуванні, представники однієї нації. Вона складається із літературних та нелітературних одиниць, та співіснує із іншими національними мовами, від яких переймає засоби вираження, лексеми та текстові моделі.

1.2 Дефініція поняття “літературна мова”

Літературна мова – “наддіалектний, унормований різновид національної мови, що є основним засобом спілкування в більшості соціальних сфер. Літературну мову трактують також як засіб порозуміння всіх представників народу без розрізнення віку, статі, соц. походження та території проживання. Основна її функція – консолідує. Літературна мова суттєво характеризується дотриманням норм та їх кодифікацією”. [7] Літературну мову використовують у сферах навчання та науки, при робочому спілкуванні, у засобах масової інформації, у громадсько-політичній та культурно-освітній сферах, а також у творчій діяльності.

Чеська літературна мова виконує важливі “інтегративну та репрезентативну функції”, пише Іва Небеска у “Енциклопедичному словнику чеської мови” (NEBESKÁ, I. Čeština spisovná. In Encyklopedický slovník češtiny.) Крім того науковиця зазначає у своїй “Мова, норма, літературна мова” (Jazyk, norma, spisovnost.), що “літературна мова вважалася принципово функціонально завершеною(...).Більшість чеського суспільства позитивно сприймає літературну мову, розуміє її як культурну цінність і вираження літературною мовою вважається престижним і обов'язковим”.[40]

У літературній мові є найбільший словниковий запас, вона має багаті ресурси для словотворення та містить велику кількість загальноприйнятих усталених фраз. За допомогою літературної мови ми можемо найбільш точно передавати інформацію та виражати наші ідеї.

Варто зазначити, що літературна мова є найбільш поширеним і зрозумілим варіантом спілкування, але “попри це літературна чеська мова не є мовою непублічного та спонтанного спілкування”[40]. Тому ми не можемо недооцінити інші мовні утвори мови, такі як наріччя, сленг тощо. Взаємозв'язок літературної та нелітературної мови найбільш помітно у

розмовний мові. Визначення терміну розмовна чеська мова не було однозначно прийнятим. Над терміном роздумував академік Б. Гавранек і він визначив його як “функціональний пласт літературної чеської мови, що вживається в повсякденному мовленні” [27]. Чеський мовознавець Я. Беліч охарактеризував розмовну мову, як “розмовну форму літературної чеської, з одного боку, позбавлену ознак літературної мови, з іншого боку – діалектних явищ” [27]. Позиція Й. Грбачека також є важливою. Науковець говорить, що “якщо ми розуміємо “розмовну чеську” як розмовну форму літературної мови, то нелітературні, тобто нековдані, явища не повинні належати до неї(...). Той факт, що вони включені в неї різною мірою, є результатом того, що термін “розмовна мова” означає дві різні речі: 1. розмовний шар літературних мовних ресурсів. 2. розмовна форма мовних виразів”. [28] Згідно із вище поданою інформацією, можемо стверджувати, що думки щодо терміну різняться. У нашій роботі, схилитимемось до думки Іви Небескої, яка зазначає, що “розмовна мова - розмовний пласт, варіант літературної чеської мови, розмовна форма мовного вираження, одна з форм літературної чеської мови”. [40]

1.3 Поняття нелітературна мова та його визначення у чеському мовознавстві

У кожній мові, крім літературної є ще ряд інших одиниць, які розрізняють за середовищем використання та носіями певної мовної одиниці. Найпоширенішими критеріями для того, щоб розрізнити мовні одиниці є соціальний та територіальний аспекти. Згідно з цими аспектами ми розрізняємо діалект, інтердіалект, сленг та арго.[29]

Найбільш поширеним варіантом нелітературної мови є діалект. Розрізняємо ми їх відповідно до території функціонування. Використання кожного діалекту є обмеженим певним регіоном. Існує також термін **інтердіалект** – це “діалект, що містить ряд менших діалектів, які втратили свої

відмінності” – зазначає учений Б. Гавранек.[18] Професор Ян Хлоупек подає нам розширене визначення поняття інтердіалект: “це нелітературне, територіально обмежене та нестійке утворення, яке складається з елементів, спільних для всіх діалектів, з яких він виник. Водночас інтердіалекти містять новотвори за чинними законами розвитку національної мови”. [21] У чеській мові існує чотири основні інтердіалекти. Павліна Кудланова розрізняє такі: “ганацький (obecná hanáctina), моравсько-словацький (obecná moravská slovenština), лаштський або сілезький (obecná laština (slezština) та чеська народно-побутова мова (obecná čeština)”. [37]

Особливу увагу варто звернути на чеську народно-побутову мову, оскільки вона “приймає функцію так званого третього стандарту – мовної одиниці з вищою комунікаційною функцією, яка базується на нелітературній основі(...). Народно-побутова чеська мова відрізняється від інших інтердіалектів тим, що вона поступово почала з'являтися не тільки в художній літературі(...)але, з рештою, і в дикторських промовах та засобах масової інформації.” [19, s. 43-45] Так само як і літературна мова, діалекти мають свої фонетичні, морфологічні, лексичні та синтаксичні засоби. Їхньою особливістю є наявність норм, які не є кодифікованими.

Крім діалектів, які є структурними одиницями чеської мови, існують також неструктурні, до них належать соціолекти. Соціолект, відповідно, детермінуємо, спираючись на соціальні критерії. Єдиного погляду на соціолект та єдиного його визначення немає. Поняття “соціолект” у дослідженнях із лінгвістики, вживається із можливістю різного тлумачення. Наприклад, як “синонім варіанту мови, як синонім мови певної групи, як загальне поняття для професійної мови та жаргону або ж як мова певного соціального прошарку”. [11]

Німецький науковець М. Уеселер розрізняє власне соціолекти та мови певних груп. Він наголошує, що “соціолект – це мовний варіант, детермінований соціальним класом чи соціальним прошарком та характерний для певних соціальних угруповань та мовленнєвих ситуацій”[45] Тобто соціолект органічно пов’язує певну мовленнєву поведінку, яка може відрізнятись в межах окремих груп. Мови певних груп на думку науковця, це “спеціальні (професійні) мови, тобто в основному, або ж виключно лексикон соціальних об’єднань людей, які утворили власні назви на позначення різних речей (мова декласованих елементів, мова солдатів, мова учнів, і т.п.). Мета існування подібних професійних мов – відмежування від сторонніх” [45]

Ярослав Губачек розуміє “соціолект” як “загальний термін для напівкомпонентів національної мови, описуючи його як прогресивні одиниці мови, які істотно сприяють розвитку словникового запасу” [31] На його думку, “соціолект імплікує певну мовленнєву поведінку, що відрізняються залежно від групи, її престижу у ієрархічній системі” [31]

У соціолектах відсутня усталена лінгвістична структура, все тому, що їм бракує граматики. Інколи, їх можна віднести до ораторської сфери, де основним є усне мовлення. Письмово соціолекти рідко використовують у науковому стилі, але часто їх вживають у художніх творах. Також такі вислови можуть проникнути у публіцистичні тексти. В даному випадку – це намагання подати інформацію у стилі природної мови. Але, на нашу думку, такі вставлення є не завжди коректними, тим паче, коли мова йде про використання вульгаризмів – “грубих слів або виразів, що перебувають поза нормами літературної мови”. [34]

Соціолектам притаманні особливі характеристики, що відрізняються від їх від особливостей, наприклад, літературної мови. Учена Колесніченко виділяє такі: “1) високий рівень експресивності соціолектного мовлення; 2) яскраве стилістичне забарвлення мовлення, його образність (метафоричність,

гіперболічність); 3) швидка змінність та динамічність лексичного складу соціолектів; 4) наявність великої кількості дублетних найменувань – синонімів до синонімічних домінант – стилістично нейтральних слів стандартної мови”. [11]

Крім того, соціолекти виконують важливі функції. Мілослав Вондрачек (Miloslav Vondráček) виділяє: “естетичну (соціолект виникає для вираження оригінальності); розмежувальну (потреба особистості та групи мовно виділитися в оточенні), інтегративну (розвиток соціальних зв’язків у групі) та ієрархічну (визначення положення у групі) функції”. [46]

Отже, соціолект – це певна не ізольована підсистема мови, яка має свої властивості та функції, є соціально маркованою і використовується конкретною групою носіїв мови, для відмежування від сторонніх. Крім того, соціолекти сприяють розширенню та розвитку словникового запасу.

Мовознавці виділяють такі соціолекти: “сленг, жаргон, професійна мова, аргі, які на відміну від діалектів не мають власних норм, а беруть їх з літературної мови або діалектів”. [18 с. 28] Основною відмінністю соціолектів є те, що люди, які їх використовують, мають специфічний словниковий запас, який використовується у певних соціальних групах і може бути незрозумілим іншим носіям літературної мови.

1.4 Загальні поняття сленгової лексики

Лексичний склад чеської мови, як і будь-якої іншої мови містить велику кількість нелітературних утворень, що відповідають певним соціальним та професійним групам людей. Існування різноманітних діалектів та соціолектів доводить, що мова є динамічною системою, яка постійно розвивається.

Сьогодні сленг є об'єктом зацікавлення багатьох лінгвістів, оскільки це мінлива мовна одиниця. Сленг – це утворення, яке не шкодить мові. Він є необхідною частиною, яка органічно вписується в систему мови. Сленг дуже швидко розвивається і змінюється. Це утворення, яке може як легко утворитися, так і зникнути. Ці всі зміни відбуваються для спрощення усної мови та її розуміння. Сленг охоплює різні сфери життя, та описує практично кожен ситуацію, оскільки сленгові слова утворюються у результаті емоційного ставлення мовця до предмета розмови.

У більш давній концепції сленг поділявся на соціальний і професійний. Зараз сленг, аргі та професійна мова не є одним цілим, а вважаються напівкомпонентами – пише М. Чехова. [42 с. 66] Хоча, ми і сьогодні можемо помітити неоднозначність поглядів на поняття “сленг”. У нашій науковій роботі ми схилиємось до думки М. Чехової, яка розмежовує поняття “сленг”, “арго”, “професійна мова”.

Молодіжний сленг є засобом спілкування великої кількості людей, яких можна об'єднати за віком. Носіями сленгу переважно є люди 12-30 років.

У словнику основних лінгвістичних термінів (základních jazykovědných pojmů) сленг має таке визначення: “сленг – це самостійна частина національної мови, яка має форму не літературного або розмовного шару спеціальних назв, реалізованих у загальних, найчастіше напівофіційних та неофіційних мовних контактах людей, пов'язаних тим самим робочим середовищем або однією сферою інтересів, що задовольняє специфічні потреби мовного спілкування, як засіб вираження приналежності до оточення або сфери інтересів” [41 с. 53]

Відомий чеський лінгвіст Ярослав Губачек (Jaroslav Hubáček), який багато наукових робіт присвятив нелітературному мовленню та сленгу, у праці “Про чеські сленги” (O českých slanzích) стверджує, що “чітке визначення поняття

сленг є досить проблематичним питанням, оскільки воно не є повністю зрозумілим”.[30] Однак у нормативній граматиці чеської мови сленг характеризується як “сукупність певних спеціальних назв та фраз, які використовуються у звичайному спілкуванні між членами робітничого класу або спільноти із однаковими інтересами, окрім відповідної термінології”. [26]

Франтішек Копечний (F. **Korečný**) у статті “Про походження термінів сленг, арго, сленг і жаргон” (*K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón*) стверджує, що “сленг — це різноманітне професійне мовлення нелітературного характеру, наприклад, мовлення шахтарів, металургів, залізничників, поштових службовців, мисливців, представників різних інших професій, а також військових, студентів і груп за інтересами, наприклад, спортсменів, філателістів, гравців у карти”. [36]

Згідно із усією інформацією, наданою вище, ми можемо вважати, що професійна термінологія виключається із числа сленгових ресурсів, але сленгом все ще можемо вважати слова, що не є термінологією, але використовуються у мовленні людей певної професії. Наприклад, використання програмістами слів “*předek*” та “*zadek*”, які, відповідно, використовуються на позначення *front-end* програмування та *back-end* програмування.

Межа між літературною мовою та сленгом була і є дуже рухливою. Часто слова, які були сленгом у минулому столітті, зараз є частиною лексики літературної мови. Але доля сленгових утворень не є однозначною, у той час, як одні закріплюються і стають літературною мовою, інші існують лише короткий проміжок часу та згодом зникають.

Сленгові слова посідають важливе місце у культурі мовлення, їх можна зачислити до лексично – стилістичних утворень. Сленгова лексика вживається

у розмовній мові людей, які пов'язані певною спільністю чи інтересами. Крім того сленгізми підкреслюють особливість середовища, у якому знаходиться мовець та показує ставлення мовця до нього, наприклад, із лексики студентів: *Student který pilně studuje (šprt, šprták), student který má špatné známky (zevlák, plantážník, lemra,).*

Сленгові вирази утворюються неоднаково. Так групи, що пов'язані міжособистісними контактами, зазвичай, більше зацікавлені у створенні власної мови, яка б тільки посилювала ці зв'язки. Особливо це стосується груп молодих людей. “У деяких випадках іноді важко знайти чітку межу між конкретним професійним спілкуванням та інтересами, оскільки багато видів діяльності можуть бути як професією, так і інтересом (наприклад, риболовля, спорт, малювання)” [31]

Як вже загадано вище, сленгізми утворюються неоднаково, тому, інколи у сленгових групах зустрічається невелика кількість сленгових виразів, у інших – навпаки. Часто групи, у яких налічується багато виразів відчленовуються від інших. Лінгвіст П. Гаузер виділяє “сленг рибалок, мисливців, офіціантів тощо. Відомий також металургійний сленг, залізничний або жаргон поштових працівників. Сленгові назви також характерні для представників адміністративного персоналу, будівельників, медичних працівників та інших фахівців”. [30]

Сленгова лексика може бути стилістично нейтральною або стилістично заниженою. Сленгізми, які є стилістично нейтральними не впливають негативно на мову, та не засмічують її, тим часом як стилістично занижені сленгізми вважають негативним явищем. Зазвичай, коли мова йде про молодіжний сленг, мають на увазі ті слова, які є стилістично заниженими, наприклад: *záporné výrazy pro osobu (idiot, ichtyl, magor, tupoj, debil)*, Через це виникає неприйняття і нерозуміння молодіжного сленгу.

Отже, під поняттям молодіжний сленг ми розуміємо постійно змінювану сукупність мовних засобів із високою експресивністю, які використовуються у спілкуванні молодими людьми, які перебувають у дружніх стосунках.

1. 5. Особливості молодіжного сленгу

Сленг є засобом маркування приналежності мовця до певної соціальної групи. Інакше кажучи, “сленг – це мовний засіб виокремлення маленької групи у великому суспільстві. Водночас відділяючись від одних і наближаючись до інших, людина певним чином самовиражається”. [3]

До того ж, трапляються часті випадки, коли мовець, на позначення нового поняття або предмета, не знаходить точної лексеми у літературній мові чи її діалектах. Найчастіше у таких випадках використовується сленгова лексика чи механізми сленгового словотвору. Однак, для виникнення і функціонування певного слова як сленгізму є одна необхідна умова: поняття має використовуватись тільки певною соціальною групою. Адже, якщо це поняття увійде в лексикон усього суспільства, слово стане нормативним і буде адаптоване до літературної мови.

Сленг є настільки привабливим для молоді, оскільки, його трохи груба лексика дозволяє надати мовленню експресивного забарвлення. На відміну від сленгу літературна мова чи діалект, як було вище зазначено, не завжди надають можливість висловити свою думку стисло і водночас емоційно.

Молодіжний сленг, за Ю.Василенко, “являє собою окремий пласт національної мови, який відображає певною мірою рівень культури, освіченості, розвитку суспільства” [4]

Молодіжний сленг часто йменують “груповою мовою”. Належність до групи та статус “спеціальної мови” можуть бути на думку Х. Леффлера

перехідними, тимчасовими та постійними. Відповідно вчений виділяє “перехідні (транзиторні), тимчасові та постійні соціолекти. До транзиторних соціолектів належать вікові субкоди мови – мовлення дітей, учнів, молодих людей, студентів, дорослих та людей похилого віку; тимчасовими соціолектами учений вважає мовлення солдатів, в’язнів, спортивний жаргон, жаргон груп, які об’єднує спільне проведення часу, мову інтернет-спілкування; постійні соціолекти – це мови жінок та чоловіків, мови декласованих елементів та ідиш”.[12, с. 23]

Підхід до цього питання запропоновано німецьким філологом С Аугенштайн. Вона пропонує розрізнити три рівні, що характеризують молодь, і таким чином, мову, якою вона спілкується. “На макрорівні молодь розуміється як велика група людей, виокремлена серед інших вікових груп та об’єднана почуттям спільності. Другий рівень характеризує молодь як певну субкультуру, тобто групу людей, об’єднаних спільними інтересами, способом життя та родом занять. На мікрорівні молодь виступає у ролі компанії друзів-однолітків, які більшу частину вільного часу проводять разом”. [12, с. 24]

Якщо розглядати макрорівень, то можемо виділити мову, що утворюється між людьми, що є учасниками невеликої тісної компанії. Ця мова має задовольняти потреби у комунікації кожного учасника групи. Л. Олійник дає визначення їй, як “внутрішньо-групова мова”.[12] Розглядаючи мову в межах певних груп, що утворюються за інтересами молоді, можемо визначити, що для комунікації між собою вони використовують “мову субкультур”. Якщо розглядати молодь як особливу групу в межах усього суспільства, то під “молодіжною мовою” слід розуміти “соціолект покоління”, оскільки спілкування відбувається між різними поколіннями та культурами. [12]

Учений В. Дрода зазначає, що “молодь, як носій молодіжного сленгу, є внутрішньо неоднорідною соціально-демографічною групою, де студентство

було і залишається найбільш освіченим прошарком молодого покоління, отже, і мова, якою воно користується буде перебувати в рамках норми, але з включенням жаргонізмів, пов'язаних з певним періодом становлення в їхньому житті, процесом навчання” [5].

За визначенням В.О. Дорди, “молодіжний сленг містить лексику як мінімум трьох лексико-стилістичних підсистем: нестандартної розмовної мови, професійного жаргону й вульгаризмів”. [6].

Однією з цікавих особливостей молодіжного сленгу є зміна значення лексем літературної мови, що додає мовленню експресивного забарвлення. Наприклад, *Vysoká* (Висока) у літературній мові – прикметник жіночого роду, що означає ріст людини, у молодіжному мовленні це слово має зовсім інше значення, а саме – Університет (*vysoká škola / Univerzita*)

Також молодіжному сленгу властива велика кількість вставних слів, що передають емоції, які у розповідача викликає та чи інша ситуація. Характерним для сленгу є також закон економії мови у гіпертрофованому вигляді, (напр. *Čj - Český jazyk, ČZU – česká zemědělská univerzita, IT, infa, fit - infromatická fakulta*).

Головною особливістю молодіжного сленгу є велика варіативність, яка часто обмежується певною меншою групою користувачів, наприклад, школою, спеціальністю, містом тощо.

Молодіжний сленг можемо назвати дуже мінливим явищем. Так відбувається через те, що основними носіями молодіжного сленгу є студенти, а кожного року сотні студентів закінчують університети, відповідно така ж кількість абітурієнтів вступають у вищі навчальні заклади. Деякі сленгові вирази можуть обмежуватися одним навчальним роком, або навіть однією подією. Прикладом нестійкого сленгу можуть слугувати назви предметів, які можуть бути зрозумілі лише студентам, що навчаються у певному вищому

навчальному закладі (напр. *bakalářský seminář I: akademické psaní – akademické srání, akademické spaní*). На відміну від одноразового сленгу існують стійкі сленгові вирази, що використовуються протягом багатьох років. Наприклад, вирази студентів, що стосуються найменувань навчальних закладів (напр. *Základní škola – základní, základka; konzervatoř – konzerva; univerzita karlova – ukáčko, karlovka*).

Специфікою утворення молодіжного сленгу також є те, що його створюють і використовують молоді люди, які не зважають на культурні та соціальні обмеження і не мають стільки табу, які дорослі люди. Їхній спосіб висловлювання характеризується великою виразністю та емоційним забарвленням, інколи він може бути грубим і жорстоким, це зумовлено спробою молоді відрізнятись, бути оригінальними та прагненням до самореалізації.

“З лінгвістичної точки зору, на створення студентського сленгу значною мірою впливає гра слів у мові та намагання протистояти письмовій мові. Тому ми зустрічаємо в ній значну синонімію, яка часто переходить у сферу оригінального експресивного вираження” – пише Б. Юнкова. [29] Наприклад, на позначення СМС чеська молодь вживає слово “*smažka*”, що означає залежну від наркотиків людину. У даному випадку гра слів полягає у співзвучності слова SMSka із *smažka*.

Варто зазначити, що поряд із студентським сленгом існує також шкільний. Між цими двома сленгами є видимий взаємозв'язок: вони мають деякі спільні риси, такі як способи творення, їх також пов'язують загальні сленгові вирази, це в основному назви предметів та викладачів. Але у шкільному сленгу набагато менший лексичний запас. Після закінчення школи деякі шкільні сленгові вирази переносяться мовцями у студентський сленг.

Молодіжна сленгова лексика утворюється різними способами, як найпоширенішими, так і менш частими. Найчастіше нові слова виникають завдяки способу традиційної деривації (*drbárna*), часто трапляється механічне скорочення та метатеза (*eko*), також є метафоричні утворення (*koule*), а також запозичення з інших мов (*biflovat, šerif*)

Оскільки молодіжний сленг є досить динамічним і мінливим, класичні словники іноді не можуть охопити велику кількість ресурсів, що використовуються молоддю. У наш час на допомогу приходять онлайн-словники в Інтернеті, де на даний момент можна додати слова до бази даних. Чеською мовою ми можемо знайти *Slovník studentského slangu* [52] та *Český slang/Studentský*. [47]

1.6. Джерела поповнення чеського молодіжного сленгу

Оскільки значна частина населення використовує сленг, дослідження у цій галузі є важливими. У категорію молодіжного сленгу входять не тільки назви, які молодь використовує у навчанні, а також і назви, які молодь застосовує під час дозвілля поза межами навчальних закладів. Молоді люди можуть дуже різним чином називати все, що їх оточує чи те, що їх стосується. Перейменування, що використовують молоді люди ми можемо віднести до форм соціального спілкування, яке реалізується у таких областях: навчання, технічні засоби, розваги, спілкування, місця, які молодь відвідує у вільний час. Крім того, не можемо не зауважити, що у молодіжному сленгу є велика кількість вульгаризмів. Їх використання зумовлене бажанням показати свою значущість чи особливість а також намаганням контролювати своє оточення. Отже, всі сленгові вирази є вираженням приналежності до групи, оскільки ці вирази роблять її унікальною. Ці вирази належать як до їх вікових, так і до соціальних груп.

На утворення та використання сленгу впливає не тільки вік його носіїв, а й коло інтересів та спосіб життя. Зазвичай, сленгову лексику молодь використовує у неформальному спілкуванні, таким чином утворюється сленг, який виражає приналежність до певної соціальної групи. Виникнення молодіжного сленгу вмотивоване прагненням до самовираження та оригінальності. Крім того, утворення сленгізмів є спробою адаптувати мовлення до певної вікової чи соціальної групи носіїв мови. На формування сленгової лексики впливає потреба молоді відрізнятись, і не тільки від старших поколінь, а й від інших молодіжних груп.

Німецький лінгвіст Генрі Генн (Henry Henne) виділяє сім груп молодіжної комунікації, в яких найчастіше утворюється нові сленгізми:

1. Комунікативна поведінка в групі: у школі, у вільний час, в університеті, стосунки між людей.
2. Душевний стан: здивування, захоплення, незадоволення, образа, інертність, байдужість.
3. Погрози, вимоги, відмови, насмішка, оцінка.
4. Музика: музичні інструменти та технічні прилади, музики та музичні стилі, музичні композиції, музична критика та прослуховування музики.
5. Сфера побуту та розваг: дискотека, паб, одяг, зачіски, медіа, спорт, транспортні засоби, продукти харчування, органи правопорядку, фінанси (позначення грошей).
6. Школа: персонал школи, приміщення, явища, пов'язані зі школою (табелі, класний журнал), заняття (предмети, закінчення школи, оцінки, поведінка, покарання).

7. Світогляд та політика [12].

Існує велика кількість джерел для утворення нової сленгової лексики. Найбільш поширеним на даний час є іншомовні запозичення. Сьогодні значний вплив на формування нових лексем має англійська мова, тому запозичень з неї ми можемо зустріти найбільше. Наприклад, слова *index, work, not, web, english, king, plejboj, barbie, ok, cool* є такими запозиченнями.

Нова сленгова лексика утворюється у побутовому житті, коли ми даємо нові найменування якимось предметам чи явищам. Одною з чисельних груп є група назв, що виражають різні якості людини, оцінка її діяльності та зовнішності. Назви можуть виражати як позитивні, так і негативні характеристики, наприклад, розумну людину називають *šprt, hlavička* та *chytrolín*, а людину, яка є високою на зріст – *dlouhán, rozhledna* чи *eiffelka*.

Оскільки ми живемо в добу комп'ютерних технологій, багато сленгової лексики походить із цієї області. Наприклад, *pirátničít, surfovat, být na netu, noťas, googlovat*.

Не можемо не звернути увагу на теперішню ситуацію у світі та пандемію COVID-19, оскільки під час неї утворилась нова група сленгової лексики, що пов'язана із карантинном. Чисельність такої лексики є невеликою, та вона є важливою частиною молодіжного сленгу. У даній групі ми можемо зауважити наявність таких слів, як *korona* – корона вірус, *covidiot* - людина, що ігнорує правила під час карантину.

Отже, молодіжний сленг утворюється та використовується практично у всіх сферах діяльності, тому можемо виділити такі джерела впливу на формування сленгу як соціальні мережі, телепередачі, навчальні заклади, техніка, музика, неформальні молодіжні групи, гроші, наркотики, алкоголь, масова культура.

У словниках чеського молодіжного сленгу сьогодні налічується велика кількість слів, в основному через те, що там є багато синонімів. Слова, які вживаються найчастіше, мають найбільшу кількість синонімів. Утворення синонімів зумовлено тим, що одне і те саме слово може мати різні відповідники у різних частинах країни, чи навіть у різних групах молодих людей. Також сленг є рухомим, через постійну зміну інтересів і популярних речей у молоді. Через швидкоплинність мови цей процес є дуже стрімким. Доказом цього є те, що в молодіжному слензі лише за останнє десятиліття швидкого світового прогресу змінилася велика кількість слів та виразів

1.7. Способи творення сучасного чеського молодіжного сленгу

Сучасний чеський сленг також характеризується способом його творення. Сленгізми реалізуються, основним чином, як іменники, дієслова, інколи як прикметники, прислівники та вигуки. Сленгова лексика утворюється словотвірними процесами. Й. Губачек виділяє два типи утворення сленгової лексики: трансформаційний, тобто словотвірний, та транспозиційний, при якому використовуються готові вирази. До трансформаційних типів належать: деривація, універбація, складання слів, механічне скорочення, аббревіація та перекручування або метатеза. Застосовуються також такі транспозиційні способи: семантичні утворення, тобто метафорична і метонімічна передача, запозичення з інших мов та утворення словосполучень. [29]

1.7.1. Деривація – спосіб творення чеського сленгу

Деривація є одним з способів створення сленгізмів. вони творяться суфіксальним способом.

1.7.1.1 Творення іменникових сленгізмів

Сленгові іменники при цьому способі творення класифікуються відповідно до різних смислових та словотворчих категорій. Ми виділили п'ять категорій: назви осіб; назви предметів та речей; зменшувально-пестливі назви; назви місцевостей; назви подій.

Коли говориться про назви осіб чоловічої статі, зазвичай використовуються такі суфікси: -ař (*češtnař, matikař, fyzikař, pětkář*), -ář (*fyzikář, biologikář, jedničkář*), -ák (*profák, zemák, šprťák*), -ista (*salámista*), -(n)ík (*plantážník, kamrlík, hajzlík*), -as (*tříd'as, chud'as*), -a (*prófa*), -oun (*šplhoun*), -Ø (*machr*), -íř (*fizíř, dějepisíř*), -ec (*zobec, blbec, oblíbenec*). Назви осіб жіночої статі утворюються при додаванні до слів суфіксів -ka (*matykářka, dějepisářka, zeměpisářka, anglinářka*) та -ice (*zemčice, poutnice, knižnice, třídnice*).

Для назв предметів та речей найчастіше використовуються девербати та деномінативи. Використовуваними суфіксами у девербатів є: -ák (*tahák*), -ka (*kontrolka*), -č (*klepáč*), -oun (*blafoun*) та -ér (*markér*). Деномінативи утворюються за допомогою суфіксів -ák (*masňák, projekt'ák, student'ák*), -ka (*sternálka*), -ovka (*datumovka*), -ař (*zrnkař*), -ář (*okurkář*), -ník (*kuftník*), -ička (*hygienička*), -ina (*šupina*), та -ice (*poutnice*).

Для утворення зменшувально-пестливих назв використовуються суфікси -ek (*delňásek*), -ík (*majzlík*), -ka (*lorka*), -ička (*denička*) та -ičko (*laníčko*).

Назви подій складаються, в основному, з іменників утворених суфіксами -ní (*faulování*) -tí (*exnutí*), -(č)ka (*dorážečka*), рідше -nda (*šoulanda*), -ø (*brept*), -ina (*slezina*), -ák (*vložák*), -izace (*maršrutizace*), -ismus (*recesismus*), -ství (*lanářství*) а -ctví (*umprumáctví*).

Назви місцевостей утворюються основному завдяки іменникам, рідше за допомогою дієслів. Застосовуються суфікси : -ка (*pévéeska*) – місцевість для політичного виховання, -на (*žrádelna*) – їдальня, -árna (*nalejvárna*) – місце, де наливають, бар, у деяких випадках і -iště (*kolejiště*) - гуртожиток.

1.7.1.2. Творення дієслівних сленгізмів

Деривація сленгових дієслів відбувається рідше у порівнянні з деривацією сленгових іменників. Для слів із іменною основою притаманне утворення за допомогою суфіксів, а для дієслів – деривація за допомогою префіксів.

Найбільш уживаними є суфікси –ova, слова, утворені з нього означають робити те, що означає іменник (*netovat*) та –i, у значенні робити щось для іменника (*kalit*)

Деривація за допомогою префіксів, зазвичай, служить для того, щоб змінити значення основного дієслова. Тут використовуються такі префікси, як: na-, od-, vy-, za-, pro-, o-, pře-, roz-, s-; (*nabušit se* – завчиту щось, визубрити; *odfláknout to* – несерйозно поставитись до завдання, схалтурити; *vykalit se* – напиться до оціпеніння; *vyhořet* – провалити екзамен; *zarejkat* – не ходити на навчання; *okecat (to)* – не підготуватись до заняття; *proklouznout* – скласти екзамен; *s'uknout se* – зустрітись, зібратись;).

1.7.2. Універбація – спосіб творення чеського сленгу

Під час деривації сленгізмів також застосовується універбізація, яку професор Губачек визначає, як “слово, яке утворилось із декількох слів”. [29, с 15] Тобто, універбація – це зміна багатослівного (фіксованого) найменування одним словом (*základní škola* – *základka*). Універби часто утворюються за допомогою суфіксів -ář, (*matykář, pětkář, mílař, štrekař*) та -ák (*dopravák, lesák*)

для позначення назв людей відповідно до професії або приналежності до якоїсь групи. Та суфіксів -ка, -овка для позначення назв речей (*čvutka, masaryčka*).

1.7.3. Складання слів та основ при творенні сленгових виразів

Одним з менш поширених способів утворення сленгізмів є складання слів та основ, а мотивацією для таких утворень є вищезгадана універбація (*zeměkoule – вчитель географії; hajzlbába – прибиральниця; foirstudent, turbostudent - студент, що закінчив університет дуже швидко, hauspárty – гуртожиток; trolkoholik – людина, що пише погані коментарі, провокатор.*)

1.7.4. Механічне скорочення у процесі творення сленгу

Механічне скорочення при утворенні сленгових слів є виявом мовної економії. При такому способі творення форма слова змінюється, але його значення залишається тим самим (*blb – студент, який має погані оцінки, net – інтернет, mobil – мобільний телефон, mejl - E-мейл, fejs – Facebook, uni - університет*). Варто зауважити, що механічне скорочення часто супроводжується додаванням суфіксів -ák, -ař, -ko (*peďák – střední pedagogická škola, cvičko - tělesná výchova, dálkař - student dálkového studia*). Існують також випадки, коли скорочення супроводжується складанням (*fejsblb – Facebook із негативною конотацією*).

1.7.5. Спосіб творення сленгізмів за допомогою абрєвіації

При абрєвіації слова утворюються із багатослівних найменувань. Так само, як і при механічному скороченні, мотивацією для цього типу творення є мовна економія. Вона використовується через те, що “це дозволяє зберегти професійне позначення і водночас відповідає таким сленговим характеристикам: семантичній чіткості та простоті висловлювання” [31] При

абревіації виникають скорочення із перших букв, наприклад (*ČJ - Český jazyk*, *ČZU - Česká zemědělská univerzita*, *FB- Facebook*) та .

1.7.6. Перекручування, як спосіб творення сленгізмів

Перекручування є типовим трансформаційним способом для сленгу. Утворюється воно за допомогою різноманітної модифікації чи доповнення слів. Мотивацією для цього може бути намагання змінити слово задля утворення двоякого значення або спроба відрізнити його від літературної форми. (*psaní – spaní, bufáč, babinet, fakebook, emil*)

1.7.7. Метафоризація при творенні сленгізмів

Багато нових сленгових виразів утворюються при використанні метафоричних прийомів. метафора – “це осмислення та репрезентація одних смислів на основі інших”. [9]

Мотивацією метафоризації є потреба висловити нове явище, в якому ми помічаємо подібність із уже існуючим явищем. Окрім того ще однією причиною утворення сленгових виразів за допомогою метафоризації є потреба експресивно виразити свою думку. У цьому випадку передається не тільки значення слова, але й емоційне забарвлення. Метафоризація виникає на основі зовнішньої подібності, очевидної риси або характеру, розміру, кольору, форми тощо. Як метафори у молодіжному чеському сленгу вживаються, назви тварин (*kotě, pes, prase, zebra*), птахів (*bažant, husa, kanárek, papoušek*), які часто позначають найменування студентами одне одного; імена осіб, як загальні, так і власні (*yetti - student který má hodně absencí, hvězda - student oblíbený u ostatních studentů, sled' - osoba, která sleduje váš účet na Twitteru, додати інфу про скелетів*).

Особливим випадком такого формування є експресивні омоніми, тобто слова, деформовані тим, що вони формально ототожнюють себе із неекспресивними словами. Насправді це особливий тип метафоризації (передусє перекручуванню), заснований лише на звуковій схожості, наприклад, *kejtra*, *kytka* “*kytara*”, *uzda* “*úestorna*” чи *žebro* “*žebrodlo*”. Для порівняння, Пршемисл Хаузер (Přemysl Hauser) говорить про ці методи як про так звану “гаплогію, тобто зменшення складів або звуків у слові, наприклад, *franina* - *francouzština*, *stača*- *dostatečná*, слова також скорочуються, додатково пишуться і доповнюються розширеннями, наприклад, в словах *řída*, *stípko*, *děják*, *tělák*, *labiny*, *magneták*”.[24]

1.7.8. Метонімічне перенесення при творенні молодіжного сленгу

Метонімія –“один із тропів, який полягає в перенесенні найменування одного поняття на інше поняття, пов’язане з ним локально (просторово), часово й найчастіше причинно”. [38] Мотивацією для цього способу творення є мовна економія та бажання чітко висловити свою думку. Тут вживаються слова, що мають більш чітке або експресивне визначення, ніж конкретне слово, яке прагнуть замінити. Наприклад, замість багатослівного найменування “*střední průmyslová škola*” (технічний коледж) використовують слово “*strojírna*”, яке у прямому сенсі має значення – машинобудівний завод; замість найменування “*programování*” (програмування) використовують слово “*kompu*” (комп’ютери).

1.7.9. Запозичення як спосіб творення сленгізмів

Найбільш поширеним на сьогодні способом творення сленгізмів є запозичення з іноземних мов. Цей спосіб пов’язаний із адаптацією подібних зарубіжних реалій до чеської мови, так само і з адаптацією структури чеської мови до цих іноземних елементів а також утворення нових реалій у чеській

мові, або перетворення вже існуючих слів. Франтішек Данеш (František Daneš) вважає, що “найважливішою причиною таких змін є потреба в нових висловлюваннях, свідомий намір і підсвідома реакція, іноді збіг, або просто природна людська схильність змінювати, модифікувати, радість новизни, грайливість і бажання наслідувати”. [23]

Після запозичення слова редагуються і адаптуються відповідно до мовних засобів мови, яка запозичує їх. Таким чином із запозичень утворюються нові слова. У чеській мові до іноземних слів у багатьох випадках додаються суфікси та префікси -а, -на, па-, -ovat (*patrontaška, klipsna, surfovat*). У наш час найбільшу популярність має англійська мова, тому і запозичень з неї найбільша кількість. (*king, plejboj, barbie, ok, cool*).

1.7.10. Багатослівні найменування при творенні чеського молодіжного сленгу.

Сленгізми реалізуються як багатослівні найменування. Існує невелика кількість номінальних словосполучень (*tatranský čaj, dětský hřiště, zelená ulice*). При утворенні сленгізмів цим способом іноді використовується переносне значення, наприклад, (*tatranský čaj – alkohol, salátové vydání - velmi opotřebovaná, mnohokrát použitá kniha*). Значний пласт найменувань утворені за допомогою дієслівних фраз. Мотивацією їх використання є стисле, ілюстративне або оновлене висловлювання щодо певної діяльності (*hrnout do hlavy - učit se hodně, hodit bobek - nevykonat, chodit za školu - nechodit na vyučování*)

Сленгові назви мають експресивний характер, що виражається, наприклад, у словах *fešanda, šeptanda*, або в назвах з метафоричним змістом, наприклад, *bouda – škola*.

Окрім вищезазначених методів, для створення сленгізмів використовуються різні форми синонімічних назв, наприклад, для позначення оцінки студенти можуть використовувати ряд слів: *bajle*, *baŋa*, *bomba*, *koule*, *pětka*, *puma* та інші. Ці вирази часто є проявом мовної гри.

Отже, на основі вивчених праць чеських та українських мовознавців ми з'ясували відмінність літературної та нелітературної мови. Крім того ми виділили загальні поняття соціолекту та сленгової лексики. Також було з'ясовано особливості чеського молодіжного сленгу та основні способи його творення.

РОЗДІЛ 2

ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ТА ЇХ АНАЛІЗ У МЕЖАХ МОЛОДІЖНОГО ЧЕСЬКОГО СЛЕНГУ

Молодіжний сленг – особлива мова спілкування, яку використовують люди певних професій та вікових груп. У цій частині молодіжну сленгову лексику ми по класифікували за тематичними групами. Проаналізувавши увесь зібраний лексичний матеріал, ми виділили десять тематичних груп, а саме:

1. Номінації, що є назвами навчальних закладів;
2. Номінації, що є назвами навчальних предметів;
3. Номінації, що є назвами осіб, що працюють у навчальних закладах;
4. Сленгізми, які є найменуванням студентів;
5. Сленгізми – емоційні маркери осіб;
6. Номінації, що є назвами приміщень та речей;
7. Номінації, що є назвами навчальної діяльності;
8. Номінації, що є назвами у повсякденному житті;
9. Номінації, що є назвами технічних засобів та способів їх використання;
10. Номінації, які вживаються при комунікації в інтернеті.

У кожній тематичній групі ми дослідили лексичний матеріал, описали способи творення сучасного чеського молодіжного сленгу.

2.1 Номінації, що є назвами навчальних закладів.

У цій категорії кількість сленгізмів, що утворились для найменування слів є значною, оскільки більшу частину свого часу молодь проводить у навчальних закладах. Сюди ми віднесли найменування, що позначають назви усіх навчальних закладів і факультетів та проаналізували способи їх творення.

Základní škola (základní, základka, zakladka), **gymnázium** (gympl, gymko, gymnázka, oxford, výběrová bouda, škola pro chytré, šprtí škola), **střední škola ekonomická** (ekonomka, seška), **střední výtvarná škola** (výtvarka, umělka, grafárna), **střední pedagogická škola** (pajdák, pedák, pedák, ped'ak, pedárna, pegečka, učitelská), **střední zemědělská škola** (zemědělka, hnojárna, hnojarina), **střední průmyslová škola** (průmka, průmyslovka, strojírna, espéeška), **střední uměleckoprůmyslová škola** (umprumka, umělecká průmka, umělecká průmyslovka, umprum), **střední zdravotnická škola** (zdrávka, zdravka, zdravotka), **střední hotelová škola** (hotelovka, hotelkovka, buchtárna, hotel), **střední obchodní škola** (obchodka, obchůdka), **konzervatoř** (konzerva), **univerzita** (vejška, výška, vysoká, alma mater, uni), **univerzita karlova** (ukáčko, karlovka), **VŠB-technická univerzita ostrava** (báňa), **masarykova univerzita** (masaryčka), **česká zemědělská univerzita** (hnojárna, ČZU), **filosofická fakulta** (filda, filosofická), **pedagogická fakulta** (pajdák, pedák, pedák, pedárna, pegečka, učitelská), **ekonomická fakulta** (ekonomka), **matematicko-fyzikální fakulta** (matfyz, mat-fyz, matfiz), **informatická fakulta** (IT, infa, fit, infoška, ajťácká), **lékařská fakulta** (lékařská, doktorská, zdravka, medárna, medici, medicína) **obchodní akademie** (akáda)

У цій категорії було зібрано 88 лексем. Найбільше, а саме по сім прикладів найменувань, має середній педагогічний навчальний заклад **střední pedagogická škola** (pajdák, pedák, pedák, ped'ak, pedárna, pegečka) та гімназія **gymnázium** (gympl, gymko, gymnázka, oxford, výběrová bouda, škola pro chytré, šprtí škola). По одному прикладу мають такі найменування, як консерваторія **konzervatoř** (konzerva), ВШБ - технічний університет острава **VŠB-technická univerzita ostrava** (báňa), масариків університет **masarykova univerzita** (masaryčka) та академія мистецтв **obchodní akademie** (akáda).

Проаналізувавши лексичний матеріал, ми виявили, що для утворення сленгових виразів, які означають назви навчальних закладів та факультетів найбільш характерним є утворення за допомогою механічного скорочення

(*gympl, uni, medici*), яке часто супроводжується деривацією за допомогою додаванням суфіксів *-ka* (*základka, zakladka, gymnázka, obchodka, obchůdka, průmka, ekonomka, výtvarka, zdrávka, zdravka, zdravotka, zemědělka, infoška*), рідше *-árna* (*peďárna, vošárna, medárna, pedárna*), *-ák* (*peďák, pajdák*), *-ovka* (*hotelkovka, průmyslovka, hotelovka*), *-a* (*filda, infa*). Окрім того використовуються назви у формі субстантивованих прикметників (*základní, střední, vysoká, učitelská, filosofická, lékařská*) та утворених від них методом деривації найменувань (*výška, vejška*). Також у даній категорії часто використовується метод універбації (*umprum*), під час якої використовуються суфікси *-ka* (*čvutka, masaryčka, pegečka, espéeška, seška, umprumka, karlovka, voška, oška, ajťácká*) та *-ko* (*ukáčko*). Крім того можемо помітити використання метонімічного перенесення (*strojírna, alma mater, umělka, grafárna, doktorská, zdravka, medicína*) та метафоричного перенесення (*buchtárna, hnojárna, bouda, oxford, akáda, hotel, hnojárna, báňa*). Найменш уживаними методами творення сленгізмів у даній категорії є багатослівне найменування (*výběrová škola, škola pro chytré, šprtí škola, umělecká průmka*) та аббревіація (*ČZU, CVUT, VOŠ, IT, FIT*).

2.2. Номінації, що є назвами навчальних предметів

Český jazyk (*čeják, čejina, čedina, ČJ*), **anglický jazyk** (*ájina, anglina, AJ, english*), **ruský jazyk** (*ruský, RJ, komoušština, runda*), **německý jazyk** (*němčina, němčina, němčina, němák, nemina, dojč, náckovština*), **ukrajinský jazyk** (*ukroška*), **francouzský jazyk** (*fránina, fráňa, frájina, franina*), **literatura** (*literka, litka, litoška, litoša*), **dějepis** (*děják, dějak*), **zeměpis** (*zemák, zemak, zempl*), **světová literatura** (*světovka*) **biologie** (*bižule, biola, bio, bižola, bioška, přírododák*), **matematika** (*matika, matyka, mat*), **fyzika** (*fýza*), **ekonomie** (*eko, ekárna, ekonomka*), **chemie** (*chemča, chema, chemka*), **tělesná výchova** (*tělák, tělak, cvičení, cvičko, tělocvik, tělomrsk, mučírna, TV*), **společenské vědy** (*občanka, ZSV, socky, sočky, spolovědy*), **hudební výchova** (*hudebka, výtvarná výchova, výtvarka*), **pracovní činnost**

(*pracovky*), **programování** (*prográmko, kompy*), **bakalářský seminář I: akademické psaní** (*akademické sraní, akademické spaní*)

Цю тематичну групу складають 72 лексичних одиниці, яка позначає назви навчальних предметів. Найбільшу кількість найменувань ми виявили у групі слів, що позначають назву такого предмета, як “фізичне виховання” **tělesná výchova** (*tělák, tělak, cvičení, tělocvik, tělomrsk, tučírna, TV*) – сім сленгових найменувань. По одному прикладу мають: фізика **fyzika** (*fýza*) та українська мова **ukrajinský jazyk** (*ukroška*)

У категорії назв навчальних предметів яскраво виявляється мовна економія. Найбільш характерним у цій категорії є використання механічного скорочення з додаванням суфіксів *-ina* (*čějina, čédina, ájina, anglina, fránina, frájina, franina, němina, ňémína*). Варто зауважити, що лексеми *čeština, angličtina, francouzština, ruština, němčina* та *latina* вже не вважаються сленговою лексикою, оскільки їх використовує у своєму мовленні більшість носіїв мови. Разом з тим виокремлюємо суфікси *-ák* (*čeják, němák, děják, zemák, tělák*), *-ak* (*tělak, zemak, dějak*)-*ka* (*ukroška, literka, litka, litoška, bioška, výtvarka, matyka, chemka, občanka, hudebka, ekonomka*) і суфікси *-a* (*litoša, runda, fráňa, biola, bižola, fýza, chema*), *-ky* (*socky, pracovky*) *-ule* (*bižule*), *-ča* (*chemča*), *-ko* (*prográmko*) *-árna* (*ekárna*). Крім того, використовується безсуфіксальний спосіб творення слів (*mat, matika, eko, bio*) та абревіація (*Čj, ZSV, Rj, Aj, TV*). При творенні назв предметів рідше, ніж механічне скорочення із додаванням суфіксів використовується запозичення (*english, dojč*), метонімічне перенесення (*cvičení, občanka, výtvarka, kompu, přírodod'ák*), метафоричне перенесення (*tučírna, náckovština, komoušština*), складання слів (*spolovědy, tělomrsk, tělocvik*) та мовна гра (*akademické sraní, akademické spaní*). Для найменування російської мови використовується субстантивованій прикметник (*ruský*). Також один приклад найменувань має такий спосіб творення, як багатослівні найменування (*výtvarná výchova*).

2.3. Номінації, що є назвами осіб, що працюють у навчальних закладах

Молоді люди схильні перекривати назви працівників навчальних закладів, або називати їх по-своєму. Тож, у цій категорії ми описали усі сленгізми, які пов'язані із навчанням у чеських навчальних закладах.

Ředitel (říd'a, řid'a, škýz, velký boss, king, hlavní šéf, velitel, nejvyšší, hlava, šerif, velký kápo), **děkan** (děkouš) **profesor** (prófa, profák, profi, profík, kantor), **třídní učitel** (třídní, tříd'as, třid'as, tříd'a, úča), **učitel** (úča, souška, učilka), **praktikant** (praktik, praktoš, prágoš, mlad'och) **vyučující dle matematiky** (matikář, matikářka, matikař, matikár, integrál), **vyučující dle fyziky** (fyzikář, fyzikářka, fyzikař, fyzikár, fizír, Ampér, Archimédes), **vyučující dle zeměpisu** (zeměpisář, zeměpisářka, zeměpisár, zemčice, zemákář, zemák, atlas), **vyučující dle dějepisu** (dějepisír, dějepisářka, dějinár, dějinářka, dějákář), **vyučující dle společenských věd** (občankářka, socan, zsvář, vědkyňa), **vyučující dle českého jazyka** (češtinář, češtinářka, češtinár, češtnař), **vyučující dle ruského jazyka** (ruštinář, ruštinářka, ruštinař, ruštinár), **vyučující dle anglického jazyka** (anglář, angličtinář, angličtinářka, anglinářka, ájinář), **vyučující dle francouzského jazyka** (fráninář, franinářka, francouzštinář, francouzštinářka, franinářka), **vyučující dle německého jazyka** (němčinář, němčinářka, führer, okupant, nemčinař), **vyučující dle literatury** (litikářka, ten na litošu), **vyučující dle biologie** (biolog, biologikář, biologikářka, biološka, bioložka, přírod'a, difenbachie), **vyučující dle chemie** (chemikář, chemikářka, chemikár, pipeta), **vyučující dle ekonomie** (ekonomka, ekonomikář, ekonomikářka, ekonomikár, ekonomkář, ekonom), **vyučující dle tělesné výchovy** (tělocvikář, tělocvikářka, tělákář, tělocvikár, svalovec), **vyučující dle občanské výchovy** (občankář) **uklízečka** (hajzlbába, hádrošmátra, vytíračka, kosmetička podlahových krytin, drhbaba), **kuchař** (kuchta, kuchajda, kuchna).

У даній категорії ми проводили аналіз на основі 112 лексем. В середньому слова для найменування осіб, що працюють у навчальних закладах мають по п'ять сленгових відповідників. Однак, є слова, які мають більшу кількість

найменувань. Зокрема, дванадцять відповідників має назва, що позначає директора *ředitel* (*říd'a, řid'a, škýz, velký boss, king, hlavní šéf, velitel, nejvyšší, hlava, šerif, velký kápo*). Лише по одному сленговому найменуванню мають лексеми декан *děkan* (*děkouš*) та вчитель громадянського виховання *vyučující dle občanské výchovy* (*občankář*).

При найменуванні осіб чоловічого роду, що працюють у навчальних закладах найбільш уживаним є суфікс -ář (*matikář, fyzikář, zeměpisář, zeměkář, dějákář, zsvář, češtinář, anglář, angličtinář, fráninář, němčinář, biologikář, chemikář, ekonomikář, občankář, tělákář*). Відповідно, при найменуванні осіб жіночого роду, що працюють у навчальних закладах найбільш уживаним є суфікс -ka (*matikářka, fyzikářka, zeměpisářka, dějepisářka, češtinářka, ruštinářka, angličtinářka, franinářka, němčinářka, litikářka, biologikářka, chemikářka, ekonomikářka, tělocvikářka, učilka, biološka, ekonomka*). Також часто використовуються суфікси -a (*říd'a, prófa, tříd'a, úča, kuchta, kuchna*), -ák (*zemák, profák*), -ík (*praktík, profík*), -oš (*praktoš*), -ouš (*děkouš*), -ír (*dějepisír*) деякі з них вживаються при механічному скороченні слів (*říd'a, prófa, tříd'as, ekonomka, profík, úča*) або при перекручуванні слів (*děkouš*). У межах скорочення можемо виокремити універбацію (*třídní, zsvář, ájinář, nejvyšší*). Крім того на позначення осіб, що працюють у навчальних закладах, використовується спосіб багатослівного найменування (*ten na litošu*), часто із метафоричним перенесенням (*velký boss, hlavní šéf, velký kápo, kosmetička podlahových krytin*). Також для утворення сленгових виразів у даній категорії використовується метафоричне перенесення (*škýz, king, velitel, hlava, šerif, führer, okupant, svalovec, vytíračka*) та метонімічне перенесення (*kantor, souška, mlad'och, integrál, Ampér, Archimédes, atlas, občankářka, vědkyňa, přírod'a, difenbachie, pipeta*). Найменш уживаними методами у цій категорії є складання слів (*zeměkoule, hajzlbába, hádrošmátra, drhbaba*) та запозичення (*profí, king*)

2.4. Сленгізми, які є найменуванням студентів

Як було уже зазначено, студентська молодь не може не використовувати експресивні вислови щодо оцінки ситуацій чи людей. Тому, так само, як і для викладачів та працівників навчальних закладів, молоді люди придумують назви для своїх однолітків, що описують їхнє ставлення до навчання чи ставлення викладачів і студентського колективу до них. Ми виділили найбільш уживані найменування та проаналізували способи їх творення.

Student který pilně studuje (šprt, šprták, šplhoun, biflovač, bifloš, nerd, snaživka, hujer, zmetek), *student který má hodně absencí* (flákač, bulač, záškolák, ulejšvák, zátahář, virtuální student, yetti, lenoch), *student který má špatné známky* (lajdák, flákač, lempl, pětkář, salámista, debil, jouda, zevlák, plantážník, lemra, líná, lůzr, lama, poustevna, debžo, ichtyl, blb, blbec, blbeček, tupec, guma, mimoň, smažka) *student který má jenom jedničky* (jedničkář, šprt, šplhoun), *student prvního ročníku* (prvák, bažant, prvňák, nováček, zelenáč, zobák, zobec), *student posledního ročníku* (mazák, absták, čtvrták, maturant), *student oblíbený u ostatních studentů* (kápo, hvězda, borec, machr), *student oblíbený u kantora* (oblíbenec, mazánek, šplhoun, vlezdoprdelka, vlezprdelka, anální alpinista, skokan, mistr ve skoku do řiti, podsírač, podlejšvák, leštič klik, sketa, hujer), *student dálkového studia* (dálkař, kombiňák), *student který vystudoval vysokou školu velmi rychle* (fofrstudent, turbostudent, rychlostudent).

Проаналізувавши 75 сленгізмів, із яких найбільшу кількість найменувань, а саме двадцять три, було виявлено для позначення студента, який має погані оцінки *student který má špatné známky* (lajdák, flákač, lempl, pětkář, salámista, debil, jouda, zevlák, plantážník, lemra, líná, lůzr, lama, poustevna, debžo, degent, ichtyl, blb, blbec, blbeček, tupec, guma, mimoň, smažka), найменше сленгових найменувань має слово на позначення студента, що вчиться на заочній формі навчання *student dálkového studia* (dálkař, kombiňák)

Характерним для найменування студентів є використання механічного скорочення із деривацією за допомогою додавання суфіксів –ák (*šprták, záškolák, lajdák, mazák, prvák, zobák, čtvrťák, podležák, zevlák*), -ka (*smažka, snaživka*), -ař (*zátahář, jedničkář*), -ač (*biflovač, bulač, podsírač, zelenáč*), -ec (*oblíbenec, blbec, tupec, zobec*), -ík (*plantážník*), -(č)ek (*nováček, blbeček, mazánek*), -oun (*šplhoun*) та універбація (*prvák, absták, dálkař*). У даній категорії можемо помітити часте використання метафоричного (*flákač, zátahář, yetti, lama, zelenáč, hvězda, borec, machr, sketa*) та метонімічного (*snaživka, salámista, lemra, kápo*) перенесення для утворення сленгізмів, часто із негативною конотацією (*hujer, zmetek, ulejšák, jouda, plantážník, smažka, ichtyl*). Також використовуються багатослівні найменування (*virtuální student*), деякі з них мають метафоричний характер із негативною конотацією (*mistr ve skoku do řiti, anální alpinista, leštič klik*). Крім того у цій категорії можемо помітити складання слів (*fofrstudent, turbostudent, rychlostudent, vlezdoprdelka, vlezprdelka*) та запозичення (*nerd*).

2.5. Сленгізми – емоційні маркери осіб

Молоді притаманно експресивно виражати свою думку, так само молоді люди схильні давати експресивно забарвлену оцінку особам чи їх характерам. До цієї категорії ми віднесли найменування, що позначають риси характеру та зовнішній вигляд людей та виділили способи їх творення.

Chytrý (*šprt, hlavička, chytrolín, chytrolínka, chytrák, myslitel, machr*), **hloupý** (*blb, blbec, blboun, tupoň, hlupák, hlupoň, debil, dutý, imbecil, blbka, pako*), **ošklivá holka** (*ošklivka, káčátko, šeredka, šereda, zjev, ohyzda, vohera, zguja, zrůda, obluda, hydra, zombie, sukuba, držka*), **ošklivý kluk** (*slizoun, hnusák, šereda, trapák, ucho, zjev, zrůda, držka, potrat, quasimodo, hegeš, hegešák kekeš, kekešák humusák, bezďák, vošoust, gumák*), **pěkná holka** (**laskonka, lasička kočka, kočička, čiča, kobra, kus, kusanec, kost, buchta, buchétka, roštěnka, šťabajzna, fešanda, krasavice,**

frajerka, barbie, modelka, pipinka, samice, kundička, kunda, žížalka, jak z plakátu), **pěkný kluk**(kus, kusan, hezoun, hezounek, frajer, fešák, borec, boreček, kocour, kocourek, kočičák, koloušek, plejboj, playboy, armani, model, modýlek, **matroš kund'ák**), **vysoký** (tlouk, čahoun, čangala, žirafa, věžák, rozhledna, táhlo, obr, eiffelka, ajfelovka, dlouhán, bidlo, čánidlo, štaflík, tlouk, bigben, hagrid), **nízký** (prcek, trapaslík, liliput, skrček, hobit, drobek, malý, záprtek, mrňous, trpajzlík, pind'a, pind'our, pidižvík, pigi, permoník, chcípák), **tlustý** (tukouš, vepřovka, bagoun špek, špekoun, špekounka, tlust'och, cvylýk, cvalda, buřt, buřtík, prase, koule, vypapaný, vyžraný, objemný, tlustoprđ, mas'och, macek, macatice, machna, baculka, sádlo, bůček, mekáč, američan, lachtan, asi metr sem asi metr tam, prostorově výrazný, vyžraná prasnice, asimetrická), **hubený** (hubený, hubeňouřka, hubeňour, tyč, tyčka, parátka, střízlik, vižle, vyžle, špejle, štangle, vyzuna, vyzáblo, xylofon, twiggy, anorektička, kostlivec, kostitřas, kost a kůže, pytel kostí, oteklá nit, věšák na šaty, je skrz ní vidět až... (např. na druhý konec města), **podle barvy vlasů** (blond'ák, blondska, goldenhárka, bloncka, zrzoun, zrzka, barbie, inženýrka tříbarevná, pochcaná sláma, vyblitý zelí, obarvená: peroxid, peroxidka, peroxidová, chemie, platina, ananas, barbína), **starý** (starý, stařík, starouš, staroch, stařec, staroušek, důchodce, geront, babka, děda, dědek, babi, důchodce, senior, sušínka, rachejtle, rašple, větev, stará vykopávka, vykopávka, zkamenělina, dinosaur, mumie, za zenitem, stará treska, vyklovaná kukuřice, vylítaná dakota, vykopaná motyka, jednou nohou v domově důchodců, hřbitovní dorost, visí nad hrobem, má to za pár, tisknou mu parte), **mladý** (mládež, mlad'och, mladík, mládě, mlad'as, děcko, dítě, žába, zajíček, zelenáč, chcánek, pískle, omladina, ucho, mimino, prcek, cucák, puberták, zajíček, zobák, maso), **dobrý** (dobrák, good, mirek dušín, ok, cool, dob, dobračka), **kladné výrazy pro osobu** (borec, borka, řízek, frajer, machr, king, hustej, husták, týpek, typ, typka, sekáč, macho, hvězda, kočičák, kořen, bejk, hovado, satan, d'ábel), **záporné výrazy pro osobu** (idiot, ichtyl, debil, debílek, magor, blb, blbec, kretén, hňup, mamlas, mimoň, exot, psycho, lůzr, trapák, béčko, pepa z depa, křovák, vesničan, trouba, trubka, máslo, tvaroh, křen, vosel, vůl, sociál, úchyl, krypl, pazdrát, pazneht, posera, přizdisráč, přizdiprd, vocas, šulín, kokot, chuj, pičus, mařena,

pipina, pinda, pizda, píd'a, kuleváloš), **člověk, který je v něčem nový** (*noob, lama, lamer, lamka, lemra, lopata, lůzr*), **nejlepší kamarádka či kamarád** (*Bestie, BFF, Best, nejka, nejnejka, kamka, kamska, kamojda*)

У цієї категорії було зібрано 340 слів. Найбільш численною групою були найменування для негативних виразів про людину **záporné výrazy pro osobu** (*idiot, ichtyl, debil, debílek, magor, blb, blbec, kretén, hňup, mamlas, mimoň, exot, psycho, lůzr, trapák, béčko, pepa z depa, křovák, vesničan, trouba, trubka, máslo, tvaroh, křen, vosel, vůl, sociál, úchyl, krypl, pazdrát, pazneht, posera, přizdisráč, přizdiprd, vocas, šulín, kokot, chuj, pičus, mařena, pipina, pinda, pizda, pída, kuleváloš*), найменше, а саме сім, сленгізмів було зібрано на позначення слова добрий **dobrý** (*dobrák, good, mirek dušín, ok, cool, dob, dobračka*).

Проаналізувавши матеріал, можемо зауважити, що характерними суфіксами про творенні сленгізмів у даній категорії є -ák (*záporák, trapák, hegešák, kekešák, věžák, hlupák, chytrák, hnusák, humusák, bezdák, fešák, kundák, věžák, chcípák, blondák, husták*) у чоловічому роді та -ka (*frajerka, dobračka, buchétka, hubeňouřka, borka, kamka, nejnejka, nejka, lamka, typka, borka, dobračka, vykopávka, peroxidka, zrzka, goldenhárka, blondska, anorektička, baculka, modelka, pipinka, frajerka, roštěnka, buchétka, držka, kamska*) у жіночому. А також для цієї групи притаманні суфікси -ek (*boreček, hezounek, kocourek, koloušek, modýlek, skrček, drobek, staroušek, prcek, záprtek, macek, staroušek, chcánek, skrček*), -da (*ohyzda, kamojda, obluda, šereda, kunda, fešanda, zřůda, šereda*), -ec (*blbec, kostlivec, stařec kusanec borec, stařec*), -ík (*mladík, trpajzlík, pidižvík, permoník, buřtík, stařík, štaflík, trapaslík, pidižvík*), -oun (*blboun, slizoun, hezoun, zrzoun, čahoun, špekoun*), -och (*staroch, mlad'och, masťoch, tlusťoch*), -áč (*přizdisráč, mekáč, sekáč, zelenáč*). Найбільш уживаною у цій категорії є метафорична передача (*hlavička, kus, barbie, borec, plejboj, ananas, armani, model, matroš, kost, modelka, prcek, king, hvězda, žížalka, kunda, pako, eiffelka, twiggy zjev*) часто, із негативною конотацією (*šereda, hydra, zombie,*

sukuba, držka, quasimodo, gumák, rozhledna, táhlo, obr, bidlo, tlouk, bigben, hagrid, liliput, koule, vepřovka, bagoun, sádlo, američan, tyč, xylofon, peroxidka, chemie, rašple, větve, vykopávka, zkamenělina, mumie, psycho, křen, lopata, bestie, d'ábel). Також можемо помітити вживання лексем, що використовують для позначення назв тварин (*kočička, vůl, kocour, dinosaur káčátko, lasička, kobra, lama, žába, zajíček, žirafa, hydra*), або лексеми, що позначають назви продуктів харчування (*máslo, květák, ananas*). За частотою вживання наступними йдуть словосполучення разом і мовною грою (*pepa z depa, vyzobaná kukuřice, inženýrka třibarevná, vyžraná prasnice, asi metr sem asi metr tam, prostorově výrazný, kost a kůže, pytel kostí, oteklá nit, věšák na šaty, je skrz ní vidět až... (např. na druhý konec města)*). Окрім цих способів можемо виокремити зменшувально-пестливі форми слів (*kočička, zajíček, hlavička, hezounek*), запозичення (*king, plejboj, barbie, ok, best cool*), складання слів (*kuleváloš, přizdiprd, goldenhárka*), порівняння (*jak z plakátu*), універбація (*asimetrická, vyžraný, malý, objemný*), механічне скорочення (*blb, dob, kus*) а також велика кількість вульгаризмів при негативному описі осіб (*debil, imbecil, šulín, kokot, tupoň, pipina, chuj, pičus, píd'a*).

2.6. Номінації, що є назвами приміщень та речей

Молодь охоче придумує нові найменування для приміщень, у яких відбувається навчання чи для речей, якими вони користуються під час навчання. Керує ними бажання не тільки більш точно назвати приміщення чи річ, а й бажання одразу висловити свою думку щодо них.

Knihovna (*knižnice, knihárna, nud'árna*), **kabinet** (*kaboš, babinet, kumbál, privat, kamrlík, office, dračí doupe*), **jídelna** (*jídelka, žrádelna, bufáč*), **toaleta** (*wc, záchod, hajzl, hajzlík, w(v)ecko, wécéčko*), **tělocvična** (*hala, tělka, tělárna, cvikárna*), **šatna** (*skříňky*), **kolej** (*kolejiště, hauspárty, intr*), **třída** (*klasa*), **tabule** (*deska*), **hadr** (*hadroš, fujtajbl*), **projektor** (*projekták, domácí kino*), **model lidské**

kostry (*kostra, kostík, kostlivec, skeleton, chud'as, mrtvola, někdy jména učitelů*(*Arnošt, Emil, Pepa, Karel, Anča, Jaruš, Marie*), **třídní kniha** (*třídnice*), **žákovská knížka** (*žákovská, žákajda, student'ák, průkaz, buzerlist*), **studentský index**(*index, is*), **rozsáhlá, objemná kniha** (*rozsáhlá, bible, bichle, těžítka, ubijca, kamení, masa textu, to je vražda*), **velmi opotřebovaná, mnohokrát použitá kniha** (*salát, salátové vydání, omalovánky, šunka, sešit*)

У категорії “номінації, що є назвами приміщень та речей” класифіковано 68 слів. Найбільшу кількість сленгових найменувань має книга з великою кількістю інформації і сторінок **rozsáhlá, objemná kniha** (*rozsáhlá, bible, bichle, těžítka, ubijca, kamení, masa textu, to je vražda*), а також є чотири слова, у яких є лише по одному сленговому найменуванню: **šatna** (*skříňky*), **třída** (*klasa*), **tabule** (*deska*), **třídní kniha** (*třídnice*).

У чеській мові для найменування приміщень та речей, що використовуються при навчанні переважає механічне скорочення слів з додаванням суфіксів **-(ár)na** (*knihárna, nud'árna, tělárna, cvikárna*), **-ko** (*w(v)ecko, těžítka, wécéčko*) **-ka** (*tělka, jídelka*), **-ák** (*projekt'ák, student'ák,*), **-ice** (*knížnice, třídnice*), **-da** (*žákajda*), **-oš** (*kaboš, hadroš*). Крім того використовується метафоричне перенесення (*salát, kumbál, sešit, šunka, omalovánky, bible, intr,*) з негативною конотацією (*nud'árna*) та метонімічне перенесення (*privát, žrádelna, hala, skříňky, deska, skeleton, mrtvola, chud'as*) значень слів. Також присутні багатослівні найменування (*masa textu, domácí kino*), що також можуть бути метафоричними(*dračí doupě, to je vražda*) та універбація (*index, žákovská, rozsáhlá*). В утворенні сленгової лексики при найменуванні приміщень та речей можемо виокремити запозичення з інших мов (*bichle, ubijca, office*), зменшувально-пестливі форми слова (*kostík, hajzlík*), перекручування слів (*bufáč, babinet*), аббревіатури (*WC, IS*), складання слів (*hauspárty, fujtajbl, buzerlist*), вульгаризація (*hajzl*). Варто зауважити, що можуть використовувати власні імена для найменування моделі людського скелету. Зазвичай це імена

вчителів, що викладають предмети, на яких використовується модель людського скелету (*Arnošt, Emil, Pepa, Karel, Anča, Jaruš, Marie*)

2.7. Номінації, що є назвами навчальної діяльності

У даному розділі ми класифікували назви, що пов'язані із навчальною діяльністю молоді. Проаналізувавши їх, ми описали найбільш уживані способи творення, що застосовуються до них.

Učit se málo (*nešprtat, flákat se, odfláknout to, prokrastinovat, prolítnout to, kašlat na to, srát na to, vysrat se na to, doufat v dobrou otázku, lajdat, zevlovat, v klidu, na pohodu, neprožívat to, prdět, dlabat na to*), *učit se hodně* (*šprtat, šprtat se, šrotit, šrotit se, biflovat, drtit (se), šrotovat, hrnout do hlavy, bušit to do sebe, nabušit se, hrotit*), *prospěť u zkoušky* (*u zkoušky prolézt, dělat to, dát to, projít, proklouznout, ponížít to, zazářit*), *neprospěť u zkoušky* (*propadnout, vyletět, rupnout, vyhořet, neudělat, prolítnout, neprolézt, vyhodit, nedat to*), *být dobře připravený* (*umět, bejt ready, nabiflovaněj, nabušeněj, nadrceněj, našprtanej, našroceněj, mít to v hlavě, mít našroceno, mít nadrceno*), *nevykonat* (*zazdít (to), hodit bobek, hodit bodla, vybodnout se, vyflajznout se, vyfláknout se, vykašlat se, vyprdnout se, prdět, vysrat se, srát, jebat na to*), *nechodit na vyučování* (*chodit za školu, ulejvat se, zevlovat, zapejkat, hákovat, zatahovat, zatáhnout hodinu, jít na houpačky, hodit áčko*), *být nepřipravený* (*být dutý, hustý hovado, frajer, harakiri, kamikadze, tabula rasa, mít vygumováno, umět kulky, jít na blind, risknout, dát to z voleje, za úsměv, za výstřih, okecat (to), zkusit (štěstí), jít na "zkoušku", omrknout situaci (to), jít se jen podívat*), *zkoušení* (*grilování, tažení, tasení, bejt tasenej*), *seminář* (*cvičení, cviko*), *domácí úkol* (*DÚ, domácák, úkol, déučko, domák, vopruz, DCV, HW, homework*), *pomůcka ke zkoušce* (*tahák, tahak*), *zápočet* (*zápich, započťák, zetko, zapich*), *zkouškové období* (*zkouškový, zkouškové*), *nedovolená pomůcka při testu* (*tahák, vyplazovák, talisman, pomůcka*), *stipendium* (*stípkó, stýpkó, stipko*), *diplomová písemné práce* (*diplomka, diplomká*), *bakalářská*

písemné práce (bakalářka, bakule, bakalářká), *seminární písemné práce* (seminárka), *semestrální písemné práce* (semestrálka, semestrálká), *klauzurní písemné práce* (klauzur, klauzurka, klauzule), *přestávka* (pauza, čůrpauza, rauchenpauza, kuřpauza, brejk), *semestr* (letňák, zimák, jarňák, podzimák), *prázdniny* (prázky, volno, padla, vegáč), *zkouškové období* (zkouškový, šroták), *maturitní zkouška* (matura, maturita, fraška), *diplom* (červenej, modrej), *90 minut výuky* (dvouhodinovka, dvojhodinovka, hodina, plánovaná vradža), *známkové ohodnocení* (1 – bič, 2 – dvója, 3 – trója, 4 – čtyřka, čtyra, čtverec, kvádr, stolička, židle, 5 – pětka, k(o)ule, sardel, fajfka, bajle).

Покласифікувавши 170 слів, ми виявили, що для назв різних видів навчальної діяльності було по 4 - 5 сленгових найменувань. Однак найбільшу кількість найменувань має словосполучення “бути не готовим до заняття” *být nepřipravený* (*být dutý, hustý hovado, frajer, harakiri, kamikadze, tabula rasa, mít vygumováno, umět kulky, jít na blind, risknout, dát to z voleje, za úsměv, za výstřih, okecat (to), zkusit (štěstí), jít na "zkoušku", omrknout situaci (to), jít se jen podívat*) та лише одне сленгове найменування є у словосполучення “семінарська письмова робота” *seminární písemné práce* (*seminárka*).

При творенні дієслів у цій категорії використовуються суфікси –*ou-* (*prolítnout to, odfláknout to, hrnout do hlavy, risknout, omrknout situaci*) –*ova-* (*biflovat, prokrastinovat, zevlovat, šrotovat*), –*a-* (*šprtat, zapejkat, flákat se, dělat to*), –*i-* (*šrotit, drtit, vyhodit, zazářit*), та рідко –*e-* (*vyhořet, neprolézt, u zkoušky prolézt*). Зауважимо, що є велика кількість багатослівних найменувань, які мають метафоричний характер (*mít nadrceno, jít na houpačku, hrnout do hlavy, bušit to do sebe, u zkoušky prolézt,*) Окрім того, можемо виділити запозичення (*pásnout, jít na blind*), та вульгаризми (*prdět, jebat na to, dlabat na to*).

Найбільш використовуваним способом словотвору іменників, які пов’язані із назвами навчальної діяльності є механічне скорочення слів із

додаванням суфіксів –ka (*klauzurka, bakalářka, pomůcka, fraška*), –ko (*zetko, stýpko, cviko, déučko*), -ule (*bakule, klauzule*), -ák (*domacák, započťák, letňák, zimák, jarňák, podzimák*). Окрім механічного скорочення у цій категорії використовується універбація (*červenej, bakalářka, diplomka, seminárka, semestrálka, klauzurka, matura*), а також такі словотвірні методи, як метафоризація (*talisman, grilování*), запозичення (*brejk, homework*), складання слів (*dvouhodinovka, rauchenpauza*), перекручування слів (*dvója, trója*) та аббревіація. (*DÚ, HW, DCV*).

2.8. Номінації, що є назвами у повсякденному житті

Ми виділили лексику, яка вживається молоддю кожного дня та описали найбільш уживані способи творення слів у цій категорії.

Mít štěstí (*mít kliku, mít štígro, štígro, z prdele klika, šťastlivec, být klikař, být lucky, lacker*), **mít smůlu** (*mít pech, mít smolika, mít smolíčka pacholička, být smolař, smůlička, smolíček*), **zamilovat se** (*zabouchnout se, zbláznit se, pobláznit se, spadnout do toho, zakoukat se, zaláskovat se, zalofískovat se, v chomoutu*), **chodit spolu** (*randit, péct spolu, táhnout to spolu*), **pozdrav při setkání** (*ahoj, ahojda, ahojky, dobrej, hola, hi, hello, hoj, čauky, čau, čao, čus, čusík, čaues, čus pičus, zdar, zdař, zduř, zdarec, zdárek párek, zdary, zdárek, nazdar, nazdáár, nazdárek, (tě) pic, muuck*), **pozdrav při loučení** (*pa, pápá, čus, čusík, čágo, čao, hoj, čusík, ahojky, čauky, nazdárek, čus pičus, zdar, zdary, zdarec, nazdárek, tě péro, měj se, zatím, navi, čest (práci), dobrou s kobrou, báj (bye), gudbáj, sījů*), **oslovení pro skupinu lidí** (*ahoj všichni, hej lidi, mládeži, děcka, volové, boys, kočky, děvčata, parta, partička, banda, grupa*), **sejít se** (*potkat se, srazit se, sťuknout se, sčuchnout se, sčuknout se, spichnout se, dát si spicha, srázek, slezina*), **bavit se** (*pařit, žůžo, pokecat, poklábosit, hodit řeč*), **pít** (*chlastat, chlemtat, lemtat, nalejvat se, lejt, ožírat se, zvedat loket, smočit ret, zavlažovat, svlažit hrdlo, kalit*), **zavolat někomu** (*cinknout, callnout, kólnout, brknout*), **jít se večer bavit** (*jít chlastat, zachlastat, do*

šumu, ven, na akci, zaflámovat, do města, pařit, zapařit, kalit, vykalit se, vybombit se, vychlastat si mozek), **kouřit** (hulit, vyhulovat, čadit, čmudit, čmoudit, udit, vyudit se, fajčit, pápat, báňat, jít na cígo), **důrazně odmítnout něčí přítomnost** (padej!, táhni!, zmiz(ni)!, (v)odprejskni!, vysmahni!, vypadni!, vyfič!, vyšum!, vystřel!, vodfuň!, vodjezd!, vyfakovat), **poděkování** (dík, díky, díkes, díkec, d', kuju, danke, děkánek, díkčo), **souhlas** (jo, jojo, ok, yes, jop, jasně, jasný, jasan, jasňačka, jasná věc, dobroš, samo, si piš, jj, yep), **nesouhlas** (ne-e, not, vůbec, nikdy, ani náhodou, ani za nic, (leda) suchý z nosu, hovno, kulový, nasrat, ses posral, zapomeň, trhni si, polib si, naser si, vyser si voko, nn, nope, ee), **výraz pro nadšení, něco skvělého** (super, prima, hustě, bomba, bezva, paráda, síla, mazec, maso, masakr, nářez, rachot, odvaz, úlet, haluz, prdel, prča, sranda, hlína, kruťárna, cool, high level, hard core, oldschooll, (to je) hustý, mastný, vostrý, krutý, úžasný, skvělý, (no) ty kráso, krávo, vole, brďo, jupí), **výraz pro zklamání, něco hrozného** (masakr, humus, hegeš, kekeš, voser, poser, na hovno, sračka, slushes, horrible, úděs, nuda, pruda, vopruz, zívárna, boring, ach jo, (no) ty vole, ty krávo járo), **výraz pro hloupost** (stupidita, blbost, debilovina, debilita, pitomost, volovina, hovadina, zhovadilost, hovězina, kravina, krávoovina, kokotina, chujovina, pičovina, sračka), **alkohol** (chlast, alkáč, alko, tatračák, tatranský čaj, pivson, kousek, pivíčko, pivko), **cigarety** (ciga, ciga, cigy, cigára, žváro, cíčka, špinky, kouřo krabka (krabička cigaret), **elektronická cigareta** (fridexovka, necigareta, ukuřovátko, kouřitko, mrakostroj, bafák), **diskotéka** (díza, dýza, diza, diskoška, disko, diska, didžin, didžina, dýča), **práce** (robota, rabota, rachota, fach, facha, job, work, brigoška), **peníze** (prachy, prašule, prašulky, papíry, papírky, koruny, drobáky, chechtáky, dináry, šušně, jásalky, šunky, vata, keše, many, love, lovásky), **zábava** (pařba, kalba, mejdan, mejdlo, akce, akcička, party), **festival** (fesťák, fest), **hospoda** (hospa, knajpa, putyka, nalejvárna, pub, pubec, pajz), **diskotéka** (diskárna, disko, dýza, digina, klubík, fono, piškotka, dětský hřiště), **nekvalitní pití** (břečka, žbrnda, patok, splašky, chcanky, pomeje, slivky, slitky, hnus, sráč, šit, na slepeckou hůl), **vodní dýmka** (vodnice, vodárna, bongo, šíša).

Класифікувавши 370 лексем, ми виявили, що здебільшого до кожної назви є 7-8 сленгових відповідників. Однак, для вислову про щось добре існує тридцять п'ять сленгових найменувань *výraz pro nadšení, něco skvělého* (*super, prima, hustě, bomba, bezva, paráda, síla, mazec, maso, masakr, nářez, rachot, odvaz, úlet, haluz, prdel, prča, sranda, hlína, kruťárna, cool, high level, hard core, oldschool, (to je) hustý, mastný, vostrý, krutý, úžasný, skvělý, (no) ty krásó, krávo, vole, brd'o, jupí*) а для позначення лексеми “фестиваль” їх лише два *festival* (*fest'ák, fest*).

Дієслова у цій категорії реалізуються за допомогою метафоричного перенесення значення слів (*zabouchnout se, zbláznit se, mít pech, z prdele klika, spadnout do toho, v chomoutu, péct spolu, táhnout to spolu, s'uknout se, dát si spicha, zvedat loket, smočit ret, svlažit hrdlo, kalit, vychlastat si mozek, nasrat, vyser si v oko*). Молоді люди використовують слова, часто, запозичені з англійської мови (*být lucky, callnout*). Окрім того, можемо виділити фразеологічні вирази (*zvedat loket, hodit koláč, mít kliku*).

При творенні іменників найбільша кількість слів утворені за допомогою суфіксів *-(ov)ina* (*slezina, krávočina, debilovina, volovina, hovadina, hovězina, krávočina, didžina, digina, kravina*), та *-ka* (*diska, děčka, partička, jasňačka, sračka, cíčka, fridexovka, diskoška, brigoška, akcička, putyka, piškotka, břečka, krabka, diska, akcička, putyka, břečka*), а також *-ák* (*tatraňák, fest'ák, bafák, drobáky, chechtáky*), *-a* (*prima, nuda, stupidita, dýča, facha, kalba, hospa, debilita, pruda, ciga, díza, pařba*), *-árna* (*kruťárna, nalejvárna, diskárna, vodárna, zívárna*), *-ík* (*klubík, čusík, dík*). Також часто вживаються запозичені іменники (*work, not, danke, ok, many, love, šit, pub, party, cool, horrible, boring, oldschool, hard core, high level*). Крім того, у цій категорії використовують зменшувально-пестливі форми (*ahojky, čusík, cíčka, smůlička, pivko, prašulky, akcička, klubík*), метафоризацію (*papíry, pomeje, slivky, slitky, kousek, dináry, vata, fach, bafák*), складання слів (*mrakostroj, fridexovka, necigareta,*) та застосовується механічне

скорочення (*gambáč, navi, bezva, d', dík*) і багатослівні найменування (*dětský hřiště, lak na rakve, suchý z nosu, tatranský čaj, dětský hřiště*). Варто зауважити, що у цій категорії є прикметники (*hustý, mastny*), прислівники (*nikdy, hustě*), сполучення іменників (*smolíčka pacholička, zdárek párek*) і вигуки (*ach jo, jupí, táhni! jop, báj, bye, nn, ee*) в тому числі і з вульгаризмами (*no ty vole, chujovina, píčovina, sračka, čus pičus*).

2.9. Номінації, що є назвами технічних засобів та способів їх використання

У сучасному світі молодь використовує телефони, комп'ютери та іншу техніку. У цій категорії ми розглянули та проаналізували творення сленгової лексики, яка пов'язана із технікою.

Stáhnout/stahovat (*tahat, sosat, pirátničit, ownload*), **být na internetu** (*být online, online, surfovat, on, být na netu, připojit se surfovat, brouzdat po, zevlit, zevlovat, bejt, prokrastinovat na netu, sjíždět net, netovat, četovat, chatovat*), **hrát počítačové hry** (*pařit, mastit, smažit*), **internet** (*net, web, síť*), **počítač/notebook** (*komp, nořas, comp, notasm pc, notes, počál, kompl, kompík, písíčko, PC, bedna, krám, zmetek, pičítač*), **mobilní telefon** (*mobil, foun, foun, phone, telefon, mob, mobajl*), **smartphone** (*chytrák, chytrofon*) **starý mobilní telefon** (*cihla, pádlo, piksla, šunka, plečka, kepl, placka, briketa, těžítka, křáp*), **flash disk** (*fleška, flashka, slashka, usbéčko*), **televize** (*telka, telina, bedna, TV*), **icq/skype** (*ajsko, ajsíčko, ajsíkjůčko, skajp*) **boot** (*bootovačka*), **sít'** (*síťovník*), **myš** (*myšák*), **webová stránka** (*sajta, syte, stránka*), **cd** (*cédo, cédko, cédéčko*) **virus** (*bacil*), **wifi** (*fajfina, fifina, fidlina, wifka*), **zařízení od apple** (*jabko*), **Microsoft** (*mrkvošrot, mikrošrot, mikrošit*), **SMS** (*smažka*).

Зробивши класифікацію 88-х сленгізмів, ми виявили, що найбільше, а саме п'ятнадцять, сленгових найменувань є у словосполучення “проводити час в інтернеті” **být na internetu** (*být online, online, surfovat, on, být na netu, připojit se surfovat, brouzdat po, zevlit, zevlovat, bejt, prokrastinovat na netu, sjíždět net, netovat, četovat, chatovat*). Тим часом, як у інших дієслів є лише по три сленгових

найменування. Іменники переважно мають 4-7 найменувань. Винятком є слово “комп’ютер”, воно має 14 сленгових найменувань *počítač/notebook* (*komp, nořas, comp, notasm pc, notes, počál, kompl, kompík, písíčko, PC, bedna, krám, pičítač, zmetek*).

Для дієслів у цій категорії є притаманним спосіб деривації, а саме додавання суфіксу -ova- (*surfovat, zevlovat, netovat, četovat, chatovat*) та -a- (*tahat, sosat, brouzdat po*). Окрім того дієслова утворюються за допомогою метафоричного перенесення (*sosat, surfovat*). Разом з тим можемо виділити запозичені слова (*četovat, chatovat*), метафоричні перенесення (*pařit, mastit, smažit, surfovat, pirátničít, sosat, tahat*) та багатослівні найменування (*připojit se surfovat, sjíždět net, prokrastinovat na netu*).

У цій категорії іменникам притаманне механічне скорочення (*net, mob, web, síť, mobil, komp*) до якого можуть додаватись суфікси -ka (*telka, fleška, slashka, telka, bootovačka, wifka*), -ina (*fifina, telina*), -as (*nořas*). Так само використовується запозичення слів (*komp, foun, web, syte*), універбація (*telefon, flashka*), складання слів (*chytrofon*), перекручування (*smažka, mikrošít, mikrošrot, mrkvošrot, fifina, fajfina, cédo, pičítač*) метафоризація (*sít, cihla, plečka, briketa, fídlina, bedna, krám, zmetek, chytrák, cihla, pádlo, piksla, šunka, briketa, těžítka*) та метонімізація (*bacil*), абрєвіація (*TV, PC*) та зменшувально-пестливі слова, утворені з неї (*ajsíčko, písíčko*).

2.10. Номінації, які вживаються при комунікації в інтернеті

Соціальні мережі на сьогодні є невід’ємною частиною життя кожної молодої людини, а з початку пандемії – обов’язковим елементом для спілкування, навчання чи роботи. У даній категорії ми виокремили та проаналізували лексеми, які молодь використовує для опису перебування у соціальних мережах.

E-mail (*emil, mejl, imejl*), *člověk, který píše nenávistné příspěvky; provokatér*. (*hejtr, trollmistr, trolkoholik, troll*), *něco si prohlédnete, zkontrolujete to* (*čekovat,*

očekovat), **přehnaně na něco reagovat** (hajpovat), **něco nepravého** (fejk), **věc, která je nejlepší svého druhu** (topový), **citace, obrázky i skuteční lidé, kteří jsou imitováni, kopírováni a šíření přes internet** (mem, memík, meme), **potáhnutí prstem po telefonu různým směrem** (swipe), **přenos nějaké události do často živého vysílání ve videu** (stream), **videa, která jsou točena z pohledu jednoho z účastníků** (pov), **Facebook** (bůček, fejsbůček, FB, fejsáč, fakebook, fejček, fízlbůk, fejskuk, držkoknižka, ksichtoknižka, xichtokniha, fejsínek, fakbuk, atlas hub, ksichtbuk, modré zlo, fejs, fíbko, fejsíčko, chatovátko, fejsblb), **Instagram** (instáč, ígéčko, IG, instá), **Twitter** (twitáž, twi), **osoba, která sleduje váš účet na twitteru** (sled', flw, foloušek), **tlačítko "to se mi líbí"** (líbítko, lajk, líbík), **facebooková reakce** (facebooková reakce „haha” – řehtík, reakce „to mě mrzí” – mrzík, reakce „to mě štve” – zlobík, reakce „paráda” – úžasík), **sociální síť** (socnet, socka síť, socsíť), **vlastní autoportrét pořízený mobilem** (selfičko, sebefotka, sebík, sebičko, sebecvak, samošpulka), **distanční výuka** (pseudovýuka, distančka, škola v pyžamu), **aplikace počítačová nebo mobilní** (apka, appka), **mobilní seznamovací aplikace** (šukaplikace, šukací aplikace, aplišukace, sexnamka, balírna, balíkovna), **rande na dálku** (videorande, dálentýn), **Snapchat** (snaplikace, chatovátko), **whatsapp** (vochcap, vašík, chatovátko).

Зробивши класифікацію 83-х сленгізмів, ми виявили, що найбільш чисельну групу, а саме 21 номінацію утворюють відповідники, що утворені для найменування лексеми “Фейсбук” **Facebook** (bůček, fejsbůček, FB, fejsáč, fakebook, fejček, fízlbůk, fejskuk, držkoknižka, ksichtoknižka, xichtokniha, fejsínek, fakbuk, atlas hub, ksichtbuk, modré zlo, fejs, fíbko, fejsíčko, chatovátko, fejsblb). Крім того присутні декілька найменувань, що мають лише по одному сленгізму. Це такі реалії, як “надмірно реагувати на щось” **přehnaně na něco reagovat** (hajpovat), “щось фальшиве” **něco nepravého** (fejk), “проведення пальцем по телефону в різному напрямку” **potáhnutí prstem po telefonu různým směrem** (swipe), “трансляція якоїсь події, часто в прямому ефірі” **přenos nějaké události do často**

*živého vysílání ve videu (stream), “vídeo, zняте з точки зору одного з учасників”
videa, která jsou točena z pohledu jednoho z účastníků (pov).*

Найбільш притаманним способом творення сленгізмів у для цієї групи є запозичення (*appka, apka, selfičko, lajk, foloušek, POV, Stream, Swipe, Meme, memík, mem, topový, fejk, hajpovat, čekovat, očekovat, Troll, hejtr, imejl, mejl*). Крім того у лексемах, що запозичені відбувається деривація суфіксальним та префіксальним способом (*čekovat, appka, selfičko, foloušek, očekovat*). Також можемо прослідкувати часте використання складання (*snaplikace, dálentýn, videorande, sexnamka, aplišukace, šukaplikace, samošpulka, sebecvak, sebefotka, socsít, socnet, fejsblb, trolkoholik, trollmistr*), переключування (*vochcap, Twitáž, ksichtbuk, atlas hub, fakbuk, fejskuk, fízlbùk, fakebook, emil*) та метафоричного перенесення (*chatovátko, sled', pseudovýuka, škola v pyžamu, šukací aplikace, balírna, balírna*).

Найменш використовуваними способами творення сленгізмів у даній категорії є аббревіація (*FLW, IG, FB*) та багатослівні найменування (*modré zlo, škola v pyžamu, šukací aplikace*)

Отже ми класифікували чеські сленгізми, які використовує молодь. Поділивши їх на тематичні групи, ми проаналізували способи творення слів у кожній з них. Найбільш використовуваним способом творення іменників є деривація за допомогою суфіксів -ka (*zakladka, gymnázka, ukroška, literka, fyzikářka, zeměpisářka, dějepisářka,*), -árna (*vošárna, medárna*), -ovka (*hotelkovka, průmyslovka*) -a (*filda, infa, runda, fráňa, prófa, třída, úča*), -ák (*pedák, němák, děják*) -ina (*čějina, čédina, ájina*), -ky (*socky, pracovky*), -ule (*bižule*), -ko (*programko*), -ář (*matikář, fyzikář, zeměpisář, zeměkář*), -ík (*praktík, profík, plantážník, mladík*), -ač (*biflovač, bulač*), -(č)ek (*nováček, blbeček, mazánek, boreček, hezounek,*), -oun (*šplhoun, blboun*) -ec (*blbec, kostlivec*), -oš (*kaboš, hadroš*). Варто зазначити, що молодь часто звертається до метонімічних (*strojírna, alma mater, umělka, grafárna,*) та метафоричних перенесень

(*buchtárna, hnojárna, bouda, oxford*) Також, у залежності від категорії, можемо виділити різну частоту застосування таких способів творення сленгізмів: багатослівні найменування (*výběrová škola, škola pro chytré, výtvarná výchova*), аббревіація (*ČZU, CVUT, VOŠ*), універбація із використанням суфіксів -ka (*čvutka, masaryčka, pegečka, espéška, seška, umprumka, karlovka, voška, oška, ajťácká*) та -ko (*ukáčko*), механічне скорочення (*mat, matika, eko, bio*), запозичення (*english, doječ, profi, king*), складання слів та основ (*spolovědy, tělomrsk, tělocvik*), перекручування (*dvója, trója*)

Для дієслів найбільш використовуваним способом творення є деривація за допомогою суфіксів –nou- (*prolínout to, odfláknout to, hrnout do hlavy, risknout, omrknout situaci*) –ova- (*biflovat, prokrastinovat, zevlovat, šrotovat*), -a- (*šprtát, zapejkat, flákat se, dělat to*), -i- (*šrotit, drtit, vyhodit, zazářit*), та рідко -e- (*vyhořet, neprolézt, u zkoušky prolézt*). Окрім того дієслова утворюються за допомогою метафоричного перенесення (*sosat, surfovat*). Разом з тим можемо виділити запозичені слова (*četovat, chatovat*), метафоричні перенесення (*pařit, mastit, smažit, surfovat, pirátničit, sosat, tahat*), багатослівні найменування (*připojit se surfovat, sjíždět net, prokrastinovat na netu*) та складання слів та основ (*snaplíkace, dálentýn, videorande*). Класифікація охоплювала лексику, яку вживає молодь у навчальних закладах та в суспільному житті.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота “Молодіжний сленг сучасної чеської мови” була присвячена дослідженню сленгової лексики, що використовує молодь у Чехії. Основною метою роботи було зібрати лексичний матеріал та зробити тематичну класифікацію зібраного лексичного матеріалу. Також дослідити основні способи формування творення слів, що входять до молодіжного сленгу.

У теоретичній частині ми з'ясували відмінність літературної та нелітературної мови та поняття національної мови. Проаналізувавши праці чеських та українських мовознавців, ми виділили загальні поняття соціолекту, сленгової лексики та особливості молодіжного чеського сленгу і з'ясували які є основні способи творення молодіжного чеського сленгу.

На основі вивченої літератури ми сформулювали визначення молодіжного сленгу. Отже, молодіжний сленг – це постійно змінювана сукупність мовних засобів із високою експресивністю, які використовуються у спілкуванні молодими людьми, які перебувають у дружніх стосунках. Основною особливістю молодіжного чеського сленгу є те, що він використовується мовцями, які швидко змінюються, отже і сам він є дуже мінливим. Також сленгові лексика є залежною від оточення, ситуації та місця у якому вона вживається. При написанні теоретичної частини ми опиралися на думку переважно чеських лінгвістів, а саме науковців Й. Губачека, Й. Грбачека, М. Чехової та М. Вондрачека.

Джерела формування молодіжного сленгу залежать від різних чинників. В основному, багато нових лексем молодь запозичує з соціальних мереж, які є невід'ємною складовою їх життя. Саме в інтернеті дуже швидко розповсюджується вся нова інформація. Також нові лексеми можуть

утворюватись під впливом літератури, кіно та іноземних мов. Слід зазначити, що сленг – явище змінне, тому нові утворення не залишаються актуальними надовго.

У другому розділі було класифіковано молодіжний сленг та визначено основні способи його творення. Нам вдалося класифікувати 1486 чеських слів, що належать до молодіжного сленгу та дослідити способи творення у кожній групі. Сленгізми можуть формуватися під час характеристики чи оцінювання людей або конкретної ситуації та навіть під час проведення вільного часу. Причиною виникнення нових лексичних одиниць – є спроба виділитися, тому не дивно, що молодь часто використовує вульгаризми для емоційного забарвлення їх мовлення.

Значну увагу було приділено класифікації чеського молодіжного сленгу. На основі зібраного лексичного матеріалу ми утворили такі групи: 1) номінації, що є назвами навчальних закладів; 2) номінації, що є назвами навчальних предметів 3) номінації, що є назвами осіб, що працюють у навчальних закладах; 4) сленгізми, які є найменуванням студентів; 5) сленгізми – емоційні маркери осіб; 6) номінації, що є назвами приміщень та речей; 7) номінації, що є назвами навчальної діяльності; 8) номінації, що є назвами у повсякденному житті; 9) номінації, що є назвами технічних засобів та способів їх використання; 10) номінації, які вживаються при комунікації в інтернеті.

Результати даного дослідження показали, що велика кількість слів має іронічний підтекст та використовується для того, що назвати по-своєму друзів, викладачів та інші предмети чи явища, що оточують молодь. Молодіжний сленг характеризується мінливістю і виразністю, а також він пов'язаний з почуттям гумору та з відмовою від соціальних норм. Нова сленгова лексика є реакцією молоді на окремі явища та факти. Отже, це доводить, що сьогодні молодь надзвичайно швидко пристосовується до будь-яких змін.

Розглянувши способи творення слів ми проаналізували основні способи словотвору чеської сленгової лексики. Такими способами є деривація, універбація, складання слів, механічне скорочення, абрєвіація, перекручування або метатеза, метафорична і метонімічна передача, запозичення з інших мов та утворення словосполучень.

У кожній групі сленгова лексика формується за схожим принципом, але можна виділити деякі відмінні ознаки. Так у тематичній групі “номінації, що є назвами навчальних предметів” сленгові слова в основному формуються за допомогою механічного скорочення; у групі “назви, що позначають назви у повсякденному житті” найчастіше використовується перенесення значення слів, а в групі назви, що позначають назви, які вживаються при комунікації в інтернеті найбільш уживаним способом творення є запозичення – тут цей спосіб мотивований всесвітньою глобалізацією та вільною можливістю студентів спілкуватись із однолітками зі сього світу.

Отже, результати роботи показали, що чеський молодіжний сленг є динамічним, а більшість нової лексики утворюється за допомогою словотвірного процесу такого як деривація. Також популярними є складання та скорочування. Окрім того невелика кількість слів з’являється завдяки перекручуванню та запозиченню. Оскільки сленгова лексика постійно міняється і розвивається, її дослідження буде актуальним і в майбутньому.

СПИСКИ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Активна і пасивна лексика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://helpiks.org/1-4368.html/> (дата звернення: 10.07.2022)
2. Александрова О. Молодіжний соціолект як лінгвістичний феномен (до питання термінологічного визначення поняття) // Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки. - 2014. - № 19. – С. 3-10.
3. Бережицька Х. Молодіжний сленг як своєрідний засіб вербалізації явищ буття // Студентські наукові записки. Серія “Філологічна”. – Острог: Видавництво Національного університету “Острозька академія”. – 2011. – № 4.– С. 3-5.
4. Василенко Ю. Сучасний український молодіжний сленг // – Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. – 2009 – С. 8.
5. Дорда В. Гендерні аспекти молодіжного сленгу США // Вісник СумДУ. Філологія. – 2008. – №1. – С 20-24.
6. Дорда В. Співвідношення студентського сленгу з загальним та спеціальним сленгом // Наукові записки. Філологічні науки. – 2009. – № 81(1). – С 329-333.
7. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] // Літературна мова. – 2016. – Режим доступу : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=55775 (дата звернення: 10.11.2020).
8. Железняк М., Іщенко О. Національна мова // Енциклопедія Сучасної України: енциклопедія / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, рік оновлення статті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=71057 (23.11.2022).
9. Ізборник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmoiva/um108.htm> (дата звернення: 15.11.2020)
10. Новосад М. З історії дослідження сленгу в чеському мовознавстві // Мовознавство. – 2010. – №11 – С. 117-122.

11. Олійник Л. В. Синонімія в німецькому молодіжному слензі : дис. канд. філ. наук / Олійник Лідія Володимирівна – Київ, 2016. – 227 с.
12. Олійник Л. Синонімія в німецькому молодіжному слензі // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Філологічна. – 2016. – № 60. – С. 204-206.
13. Словник української мови Академічний тлумачний словник (1970 – 1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/vuljgharyzm> (дата звернення: 05.10.2020)
14. Словник української мови в 11 томах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (дата звернення: 05.10.2020)
15. Сучасний тлумачний словник української мови 65 000 слів / за ред. В.В. Дубічинського. – Харків: Школа, –2006. – 1008 с.
16. Báča M. K výzkumu studentského slangu [Електронний ресурс] // Naše řeč. – 1985. – Č 2 – S. 78–87. – Режим доступу: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6531> (дата звернення: 27.09.2022).
17. Bogoczová I. Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie. – Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. – 184 s.
18. Čechová M. a kol. Čeština – řeč a jazyk. – Praha: ISV, 1996. – 448 s.
19. Čechová, M. a kol. Stylistika současné češtiny. Praha: ISV, 1997. s. 43-45
20. Čeština spisovná, hovorová, obecná ... a hlavně mluvená (v současné komunikaci a v současném výzkumu) [Електронний ресурс] // Slovo a slovesnost ročník – 1997 – Roč. 58 – Č. 1. – S. 42-54. Режим доступу : <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3711> (дата звернення: 22.09.2002)
21. Chloupek, J. Diferenciace a stratifikace národního jazyka. In Současná česká stylistika. Čechová, M. a kol. Praha: ISV, 2003, s. 50.
22. Czechency. nový encyklopedický slovník češtiny [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.czechency.org/slovník/> (режим доступу: 22.01.2021)
23. Daneš F. Český jazyk na přelomu tisíciletí. – Praha: Academia, 1997. – 292 s.

24. Hauser P. Nauka o slovní zásobě. – Praha: SNP, 1980. – 196 s.
25. Havránek B., Jedlička A. Česká mluvnice. – Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. – 248 s.
26. Havránek B., Weingart M. Spisovná čeština a jazyková kultura. – Praha: Melantrich, 1932. – S. 32–84
27. Havránek, B.: Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura. In: Spisovná čeština a jazyková kultura. (Edd. B. Havránek, M. Weingart). Praha, Melantrich 1932, s. 32 – 84
28. Hrbáček J. Úvod do studia českého jazyka. – Praha: Karolinum, 1995. – S. 45–46
29. Hubáček J. Malý slovník českých slangů. – Ostrava: Profil, 1988. – S. 21–22.
30. Hubáček J. O českých slanzích. – Ostrava: Profil, 1979. – 214 s.
31. Hubáček, J.: Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů. – Praha, 1971. – S. 17
32. Jaklová, Alena: Mění se studentský slang?, Český jazyk a literatura 44, 1993–1994.
33. Junková B. Několik poznámek k mluvě mládeže dnes. // Sborník přednášek z VII Konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 25. – 2003. – S. 88.
34. Kellner A. Úvod do dialektologie / Adolf Kellner. – Praha: Vyd. 1. Státní pedagogické nakladatelství, 1954. – 113 c.
35. Klimeš, L.: Komentovaný přehled výzkumu slangu v Československu v České republice a Slovenské republice v letech 1920–1996. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 1997, s. 6.
36. Kopečný F. K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón [Електронний ресурс] // Naše řeč. – 1981 Č 2 – S. 76-80. – Режим доступа: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239> (дата звернення 23.10.2022)
37. Kuldánová, P. Útvary českého národního jazyka. Ostravská univerzita v Ostravě, 2003.

38. Milan Jelínek, Jarmil Vepřek (2017): Metonymie. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.
39. Nebeská, I. Čeština spisovná. In Encyklopedický slovník češtiny. Karlík, P., Nekula, M., Pleskalová, J. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 90.
40. Nebeská, Iva. Jazyk, norma, spisovnost. 1. vydání. Praha : Karolinum. 1996. ISBN 80-7184- 144-7. s. 93.
41. Pastyřík S., Víška V. Základní jazykovědné pojmy: (výběrový slovník lingvistické terminologie). – Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. – S. 53
42. Současná stylistika / Marie Čechová, Marie Krčmová, Eva Minářová. - Vyd. 1. - Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2008. - 381 s.
43. Stará J. Současný sociolekt blogerů a jůtuberů. / Stará Jana – Plzeň, 2018. – 89 c.
44. Trávníček F. Úvod do českého jazyka / František Trávníček. – Brno: Komenium, 1948. – 86 c.
45. Uessler M. Soziolinguistik / Manfred Uessler. – Berlin: VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, 1982. – 181 S.
46. Vondráček M. Funkční diference slangu a profesní mluvy. // Vondráček M. Sborník přednášek z VII. Konference o slangu a argotu v Plzni 24 –25. 2003. – Plzeň: ZU, 2005. – S. 17–19.

СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

47. Český slang/Studentský [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://cs.wikibooks.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%BD_slang/Studentsk%C3%BD
48. Čeština spisovná, hovorová, obecná ... a hlavně mluvená (v současné komunikaci a v současném výzkumu) [Електронний ресурс] // Slovo a slovesnost ročník – 1997 – Roč. 58 – Č. 1. – S. 42-54. Режим доступу : <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3711> (дата звернення: 22.09.2002)
49. Čeština2.0 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cestina20.cz/> (режим доступу: 20.10.2022)
50. Hronová Z. Hustokrutopřísný, swag, fejs. Tak mladí mění český jazyk. *Aktuálně.cz*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://magazin.aktualne.cz/cool-mluva-studentu-chceme-byt-v-obraze-rikaji-cestinari/r~0c282faca90c11e3aa20002590604f2e/> (дата звернення: 10.08.2022).
51. Info.cz slovník cizích slov [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.infoz.cz/hledani/?exps=muuck> (дата звернення: 20.09.2022)
52. Slovník studentského slangu [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gjvmazaci.wz.cz/slang/> (дата звернення: 21.09.2022)

RESUMÉ

Hlavním cílem magisterské práce “Mládežnický slang moderní češtiny” bylo shromáždění lexikálních jednotek z oblasti slangů, který mládež používá při běžných rozhovorech, a analýza této slovní zásoby a způsobů jich tvoření na základě konkrétních příkladů. Práce je rozdělaná na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. První část se zabývá teoretickými přístupy ke zkoumané slovní zásobě. Také v první části nahlížíme do problematiky spisovného a nespisovného jazyka České republiky a zvýrazníme způsoby tvoření slangových názvů. V praktické části rozebíráme klasifikaci lexikálního materiálu z hlediska tématického a zkoumáme vymezené skupiny. V této práci jsme se věnovali analýze jednotlivých složek slangů. Názvy hlavních skupin jsou následující: *nominace, což jsou názvy vzdělávacích institucí; nominace, což jsou názvy školních předmětů; nominace, což jsou jména osob který pracují v školách; slangismy, což jsou jména studentů; slangismy – emoční znaky osob; nominace, což jsou názvy prostor a věcí; nominace, což jsou názvy vzdělávacích aktivit; nominace, což jsou jména v každodenním životě; nominace, což jsou názvy technických prostředků a způsoby jejich použití; nominace používané v komunikaci na internetu.*

Slang mládeže je v neustálém vývoji. Můžeme říct, že se každý den obohacuje o nová slova. Přístup k počítačům nebo mobilnímu telefonu má bezpochyby vliv na jeho rozvoj. Největší přínos diplomové práce vidíme v jazykovém materiálu, který jsme díky této práci měli možnost nasbírat. V práci jsme ukázali, že slang mládeží je dynamický a specifický nejen svou proměnlivostí danou prostředím jeho působení, ale i mluvčími, kteří ho vytváří.